

JAARVERSLAG JEUGDBELEID EN KINDERRECHTEN

van de Vlaamse Regering
aan het Vlaams Parlement en de Kinderrechtencommissaris

Pascal SMET
Minister van Jeugd en coördinerend minister kinderrechten

2010

Inhoudstafel

Inhoudstafel	3
INLEIDING	5
1. VERSLAG 2010 JEUGD EN KINDERRECHTENBELEID	7
1.1. JOKER.....	7
1.2. INTERNATIONALE KINDERRECHTENRAPPORTAGES	8
OPVOLGING NCRK	8
RAPPORTAGEPROCES GENÈVE	8
ANDERE (UPR, klachtenprotocol...)	9
1.3. HET BELGISCHE EU-VOORZITTERSCHAP JEUGD	11
SITUERING	11
Europe de l'Enfance.....	11
Conclusies van de Raad van 19 november 2010 betreffende de Europese en internationale beleidsagenda's inzake kinderen, jongeren en kinderrechten	13
1.4. OPVOLGING DOELSTELLINGEN VOOR DE TOEKOMST.....	14
ALGEMENE MAATREGELEN	14
RESPECT VOOR DE MENING VAN HET KIND.....	16
GEWELD TEGEN KINDEREN	16
KINDEREN MET EEN HANDICAP	17
KINDEROPVANG	17
ARMOEDE EN LEVENSTANDAARD	18
KINDEREN ZONDER PAPIEREN.....	20
KINDEREN IN CONFLICT MET DE WET	21
VERKOOP VAN KINDEREN, KINDERPROSTITUTIE EN KINDERPORNOGRAFIE	22
1.5. SUBSIDIES 2010	23
2. OPVOLGING VAN DE AANBEVELINGEN VAN HET JAARVERSLAG 2009-10	
KINDERRECHTENCOMMISSARIAAT	25
1. Recht op zorg en hulpverlening.....	30
2. Rechten op, in en door het gezin	32
3. Rechten op, in en door onderwijs	33
4. Rechten op, in en door vrije tijd	35
5. Rechten bij politieoptreden en opsluiting.....	36
6. Rechten van kinderen in armoede	37
SLOT.....	41

INLEIDING

In uitvoering van het decreet van 18 juli 2008 houdende het voeren van een Vlaams jeugd- en kinderrechtenbeleid bezorgt de Vlaamse Regering jaarlijks aan het Vlaams Parlement én de Kinderrechtencommissaris een schriftelijk verslag over de uitvoering van het jeugdbeleidsplan, de implementatie van de rechten van het kind en de internationale initiatieven die vanuit de verschillende beleidsdomeinen genomen zijn op het vlak van het jeugd- en kinderrechtenbeleid.

De uitvoering van het jeugdbeleidsplan komt in voorliggend jaarverslag niet aan bod omdat er in 2010 geen jeugdbeleidsplan was. Het vorige, het tweede Vlaams jeugdbeleidsplan liep af in 2009 en het derde Vlaams jeugdbeleidsplan was nog in voorbereiding. Het werd op 28 januari 2011 door de Vlaamse Regering goedgekeurd.

Voorliggend document geeft dus, in het eerste deel, een overzicht van wat er in 2010 allemaal is gebeurd m.b.t. de implementatie van het IVRK. Het rapporteert dus over de stand van zaken van de **JoKER**, de **kinderrechtenrapportages**, de **plaats van kinderrechten binnen het Belgische voorzitterschap Jeugd van de Europese Unie**, de **opvolging van acties in uitvoering van de doelstellingen voor de toekomst overeengekomen tussen de Belgische overheden in het kader van de Nationale Commissie voor de Rechten van het Kind** en de **nieuwe regeling m.b.t. de subsidies kinderrechten**. Nieuw in dit jaarverslag is de opvolging van de aanbevelingen van het jaarverslag 2009 -2010 van de Kinderrechtencommissaris, terug te vinden in het tweede deel.

In de voorbije periode gaf ik voorrang aan de planning van het Vlaamse jeugd – en kinderrechtenbeleid door middel van het ontwerpdecreet vernieuwd jeugd- en kinderrechtenbeleid, het Vlaams Jeugdbeleidsplan, het Vlaams Actieplan Kinderrechten en het Jongerenpact. De aanspreekpunten jeugd- en kinderrechtenbeleid en de coördinerende administratie speelden in 2010 en 2011 reeds een cruciale rol bij de opmaak van dit verslag maar ook bij het voorgaande beleid. Met het Vlaams Actieplan Kinderrechten heeft de Vlaamse Regering duidelijk gemaakt welke weg ze wil gaan met de opvolging van de slotbeschouwingen van het VN-Comité voor de Rechten van het Kind.

Het voorliggende jaarverslag is wellicht ook de laatste *jaarlijkse* verslaggeving over het jeugdbeleid en kinderrechten. In het nieuwe ontwerpdecreet, dat op 28 oktober 2011 definitief werd goedgekeurd door de Vlaamse Regering, zal de Vlaamse Regering aan het Vlaams Parlement en de Kinderrechtencommissaris een tussentijds rapport over de uitvoering van het Vlaams jeugd- en kinderrechtenbeleidsplan bezorgen na het tweede jaar van uitvoering, en een eindrapport in het laatste jaar van uitvoering.

1. VERSLAG 2010 JEUGD EN KINDERRECHTENBELEID

1.1. JOKER

SITUERING

Het decreet van 18 juli 2008 houdende het voeren van een Vlaams jeugd- en kinderrechtenbeleid voerde vanaf 2009 kind- en jongere-effectrapport in. De verruiming van de kindeffectrapportage naar een kind- en jongere-effectrapportage kreeg verder vorm in het uitvoeringsbesluit van 12 december 2008 van de Vlaamse Regering. Dat bepaalt dat een voorontwerp van decreet dat de belangen van personen jonger dan 25 jaar rechtstreeks raakt, enkel door de Vlaamse Regering kan goedgekeurd worden als het vergezeld is van een kind- en jongere-effectrapport. Nog volgens het besluit verstrekt de minister, bevoegd voor de coördinatie van de rechten van het kind, daartoe een methodiek en ziet hij toe op de naleving van de kind- en jongere-effectrapportageverplichting. Wanneer een reguleringssimpactanalyse wordt gemaakt, wordt het kind- en jongere-effectrapport in die reguleringssimpactanalyse geïntegreerd. De minister heeft bepaald dat de methodiek bestaat uit het RIA-sjabloon en de JoKER-handleiding (MB 8 juni 2009). De besluiten en de handleiding JoKER zijn terug te vinden op de website www.sociaalcultureel.be onder 'Sociaal-Cultureel Werk Jeugd'. In uitvoering van die omzendbrief VR 2009/4 betreffende de Wetgevingstechniek van juli 2009 (zie nrs. 300 – 305) geeft de afdeling Jeugd van het Agentschap Sociaal-Cultureel Werk voor Jeugd en Volwassenen, in voorkomend geval, advies over het kind- en jongere-effectrapport, de zogenaamde JoKER-toets. Sinds 21 september 2009 is het e-mailadres joker@vlaanderen.be gelinkt aan het e-mailadres wetgevingsadvies@vlaanderen.be en ontvangt de afdeling Jeugd dan ook alle aanvragen voor wetgevingsadvies.

VERSLAG 2010

Er waren meer dan 1500 e-mails die in 2010 binnenkwamen via joker@vlaanderen.be. Het bleek te gaan over 32 voorontwerpen van decreet waarbij moest nagegaan worden of er een direct effect op kinderen en jongeren/personen jonger dan 25 jaar was. In één geval gaf dit aanleiding tot een afzonderlijk kind- en jongere-effectrapport opgemaakt door Kind en Gezin. In de andere gevallen kon verwezen worden naar de opgemaakte reguleringssimpactanalyse¹, met kinderen en jongeren als één van de doelgroepen, dan wel naar de niet-toepasselijkheid van de JoKER-toets. Idealiter werd dit vermeld in de nota voor de Vlaamse Regering onder 'Kwaliteit van de regelgeving'.

De afdeling Jeugd pleegde geregeld overleg met de dienst Wetsmatiging met het oog op de toepassing van de JoKER-toets via de reguleringssimpactanalyse. Ondertussen ontstonden plannen om een armoedetoets, een gelijkekansentoets, een duurzaamheidstoets... te ontwikkelen. Eind 2010 werd de afdeling Jeugd betrokken bij het onderzoek naar de mogelijkheid om, naar het voorbeeld van de JoKER, ook een armoedetoets in te voeren. Op 17 december 2010 keurde de Vlaamse Regering het strategisch beleidskader voor kwaliteitsvolle regelgeving en administratieve vereenvoudiging 2009-2014 principieel goed en besliste om:

- het principe te herbevestigen dat RIA het centraal beoordelingsinstrument is voor effectbeoordelingen voor nieuwe regelgeving en beleid, zoals omschreven in het voornoemd kaderdocument;
- elke Vlaamse minister die in zijn beleidsnota een nieuwe wetgevingstoets heeft aangekondigd te gelasten hiervoor een implementatietraject op te stellen en hierover af te stemmen met de Vlaamse minister, bevoegd voor het algemeen beleid inzake personeel en organisatieontwikkeling in de Vlaamse administratie.

Deze integratie in de RIA gebeurde alvast bij de introductie van de JoKER in 2009. In het kader van het Vlaams Jeugdbeleidsplan (28 januari 2011, OD 5.2) en het Vlaams Actieplan Kinderrechten (15 juli 2011, OD 1.3) heeft de Vlaamse Regering zich ertoe verbonden de JoKER te evalueren en de mogelijkheden van een versterking en verruiming te onderzoeken.

---

¹Bij wijze van voorbeeld: RIA bij het Voorontwerp van decreet houdende vaststelling van de algemene regels waaronder in de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest aan lokale besturen subsidies worden toegekend en RIA bij het Voorontwerp van decreet betreffende de scholengemeenschappen in het basis- en secundair onderwijs.

1.2. INTERNATIONALE KINDERRECHTENRAPPORTAGES

OPVOLGING NCRK

SITUERING

Op 19 september 2005, na vier jaar onderhandelen en meer dan 11 jaar na de eerste aanbeveling hierover van het VN-Comité voor de Rechten van het Kind aan België, werd eindelijk een samenwerkingsakkoord afgesloten tussen de negen bevoegde Belgische overheden om een Nationale Commissie voor de Rechten van het Kind (NCRK) op te richten. De NCRK is een overlegplatform van ruim 90 kinderrechtenactoren die in het samenwerkingsakkoord zijn aangeduid. Het betreft zowel overheids- als middenveldactoren. De besprekingen zijn gericht op een bijdrage aan Belgische rapporteringsopdrachten ten aanzien van internationale instanties en op het formuleren van algemene beleidsaanbevelingen. De NCRK ging midden 2007 van start. Overeenkomstig het samenwerkingsakkoord draagt de Vlaamse overheid één vierde van de begroting van de NCRK. In 2010 ging het zoals in 2009, over 64 954,57 euro.

VERSLAG 2010

Vertegenwoordiging Vlaamse overheid in de NCRK

De afdeling Jeugd participeert aan de werkzaamheden van de NCRK. Ze levert de Vlaamse ondervoorzitter. Deze is lid van het dagelijks bureau en woonde ook in 2010 de plenaire vergaderingen en vele werkgroepvergaderingen bij. Gelet op het zwangerschapsverlof van de voorzitter Sarah D'hondt van midden december 2009 tot midden april 2010 verving de ondervoorzitter (Joost Van Haelst) haar tijdens die periode. Voor de Vlaamse overheid zijn er naast de Vlaamse ondervoorzitter ook adviesgerechtigde leden van de beleidsdomeinen Onderwijs en Vorming enerzijds en Welzijn, Volksgezondheid en Gezin anderzijds. De nieuwe Vlaamse Regering heeft op 11 september 2009 twee nieuwe stemgerechtigde leden aangeduid: Suzy Bleys, adviseur bij de Vlaamse minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel en Jan De Ridder, adviseur bij de Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin. Suzy Bleys is ook lid van het dagelijks bureau. De andere leden van de Vlaamse Regering werden in de gelegenheid gesteld om een adviesgerechtigde vertegenwoordiger aan te duiden. .

De volgende leden van de Vlaamse Regering hebben een vertegenwoordiger in de NCRK:

- *Ingrid Lieten*: viceminister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding;
- *Geert Bourgeois*: viceminister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand;
- *Jo Vandeurzen*: Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin;
- *Hilde Crevits*: Vlaams minister van Mobiliteit en Openbare Werken;
- *Freya Van den Bossche*: Vlaams minister van Energie, Wonen, Steden en Sociale Economie;
- *Philippe Muyters*: Vlaams minister van Financiën, Begroting, Werk, Ruimtelijke Ordening en Sport;
- *Pascal Smet*: Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel.

Werkzaamheden

De hoofdopdracht van de NCRK bestaat uit de coördinatie van het periodieke rapport van België bij het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind (IVRK). De afdeling jeugd coördineerde de Vlaamse bijdrage. Hierover lees je meer onder 'Rapportageproces Genève'. Verder stond de afdeling Jeugd als coördinator in voor de opvolging van de NCRK-werkgroepen 'Betrekken van kinderen', 'Gegevensverzameling' en 'Facultatief protocol bij het IVRK houdende instelling van een klachtenprocedure'. De werkgroep 'Facultatief protocol bij het IVRK houdende instelling van een klachtenprocedure' bereidde een advies voor ter voorbereiding van het Belgische standpunt over het klachtenprotocol bij het IVRK dat in voorbereiding is op het niveau van de Verenigde Naties. In 2010 werd beslist om de interne werking te evalueren en in 2011 werd hier een externe evaluatie aan gekoppeld. De resultaten van deze evaluatie worden in het voorjaar van 2012 verwacht.

RAPPORTAGEPROCES GENÈVE

SITUERING

Overeenkomstig het IVRK²(en de bijhorende protocollen) moet de lidstaat verslag uitbrengen 'over de genomen maatregelen die uitvoering geven aan de in dit Verdrag erkende rechten, alsmede over de

---

²Artikel 44

voortgang die is geboekt ten aanzien van het genot van die rechten: twee jaar na de inwerkingtreding van het verdrag (of protocol) en vervolgens iedere vijf jaar'. In juli 2008 legde de Belgische Staat het 'Gecombineerde derde en vierde Periodiek Rapport van België betreffende het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind' neer bij het Comité.

VERSLAG 2010

In februari 2009 volgde het Initieel rapport van België met betrekking tot het facultatief protocol bij het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind inzake de verkoop van kinderen, kinderprostitutie en kinderpornografie. De redactie van beide rapporten werd gecoördineerd door de Nationale Commissie voor de Rechten van het Kind (NCRK)³. Het VN-Comité voor de Rechten van het Kind agendeerde de voorstelling van de Belgische rapporten op 2 juni 2010. Vooraf, in februari 2010, werden vertegenwoordigers van het maatschappelijk middenveld ontvangen, in een zogenaamde 'pre-sessional', om hun mening te geven over de kinderrechtensituatie in België. Drie alternatieve rapporten werden vanuit België aan het Comité overgemaakt: één door de NGO's⁴, een tweede door de Kinderrechtencommissarissen⁵ en een derde namens de kinderen en jongeren⁶. Het VN-Comité nodigt het middenveld van de betrokken lidstaat uit om haar visie toe te lichten alvorens de officiële vertegenwoordigers van de lidstaat zelf te horen. Met de andere overheden binnen de NCRK werd afgesproken om de door het Comité gevraagde actualisatie van de ingediende rapporten te beperken tot een opvolging van een aantal 'doelstellingen voor de toekomst' die in de rapporten werden geformuleerd en de aanlevering van de cijfergegevens. Verder ontving België van het Comité een 'list of issues'. Dit zijn de vragen die het Comité zich stelt na het middenveld gehoord te hebben. Op Vlaams niveau stond de afdeling Jeugd in voor de coördinatie van de Vlaamse informatie. Het eindresultaat werd aan de Vlaamse Regering overgemaakt op 26 maart 2010. De delegatie die de Belgische rapporten op 2 juni 2010 verdedigde, werd geleid door de Permanente Vertegenwoordiging van België te Genève en de voorzitter van de NCRK. Naast de twee stafmedewerkers van het NCRK-secretariaat bestond de delegatie nog uit vertegenwoordigers van de verschillende overheden van België. De Belgische delegatie moest ter plekke antwoord geven op de mondelinge vragen van de verschillende leden van het VN-Comité, meer dan 70 vragen in totaal. Op basis van deze bespreking heeft het Comité zijn slotbeschouwingen aan België geformuleerd. In haar plenaire vergadering van 28 juni 2010 besprak de NCRK deze in thematische werkgroepen. Het Vlaams Actieplan Kinderrechten geeft antwoord op de slotbeschouwingen die betrekking hebben op Vlaanderen.

ANDERE (UPR, klachtenprotocol...)

SITUERING:

"...notion of children as individuals and holders of rights – as opposed to mini-human beings with mini-human rights - has become more widely accepted – even though there is still a long way to go."

Maud de Boer-Buquicchio, Deputy Secretary General of the Council of Europe Building a child-friendly Europe: turning a vision into reality, Monaco, 20 November 2011

Kinderen zijn kleine mensen met kleine rechten, die zouden terug te vinden zijn het kinderrechtenverdrag. Het kinderrechtenverdrag is ontstaan vanuit de zorg om de rechtsbescherming van kinderen/ minderjarigen een extra rechtsbescherming te bieden boven de algemeen geldende mensenrechtenverdragen en de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens. Een Vlaams kinderrechtenbeleid moet dan oog hebben voor de opvolging van het mensenrechtenbeleid in het algemeen en de gevolgen voor de rechten van kinderen in het bijzonder. Daartoe werkt de afdeling Jeugd samen met het Departement internationaal Vlaanderen. Verder ligt

³ Zie: <http://www.ncrk.be/nl/inhoud/rapporten-over-kinderen>

⁴ Alternatief Rapport van de NGO's over de toepassing van het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind in België' ingediend door 39 Belgische niet-gouvernementele organisaties, in Vlaanderen verenigd in de Kinderrechtencoalitie Vlaanderen vzw en in de Franse Gemeenschap verenigd in de Coordination des ONG pour les Droits de l'Enfant (CODE)
Zie: <http://www.kinderrechtencoalitie.be/uploads/documenten/Alternatief%20rapport%20Nederlandstalig%20def.pdf>

⁵ Verslag van de kinderrechtencommissarissen van de Vlaamse en de Franse Gemeenschappen over het 3de en 4de Rapport van België. Zie:

http://www.kinderrechten.be/IUSR/documents/volwassenen/rapportage/Verslag_aan_het_Comite_voor_de_rechten_van_het_kind_NL_02_2010.pdf

⁶ Het rapport 'Dat denken wij ervan' bevat bijdragen van het What do youthink?-project van UNICEF België, van de Vlaamse Jeugdraad en van de Conseil de la Jeunesse de la Communauté française en geeft de mening van kinderen en jongeren rechtstreeks weer.

Zie: <http://www.unicef.be/webdata/LR-RapportNL.pdf>

het voor de hand dat een Vlaams kinderrechtenbeleid mee aan de kar duwt om het kinderrechtenverdrag te versterken.

VERSLAG 2010:

In 2010 werkte de afdeling Jeugd vanuit haar coördinerende functie op het vlak van het Vlaamse kinderrechtenbeleid mee aan de 'Universal Periodic Review' (UPR) en aan de Belgische standpuntbepaling m.b.t. het klachtenprotocol bij het IVRK. De UPR betreft een doorlichting van de mensenrechtensituatie van een lidstaat door andere lidstaten van de Verenigde Naties. Daartoe moet België een rapport indienen. Eén van thema's is kinderrechten. België kreeg zijn doorlichting (review) in 2011. In 2010 kwam bij de Verenigde Naties (Genève) de werkgroep die het ontwerp van klachtenprotocol voorbereidt twee keer bijeen. België verwelkomde het initiatief. Het Kinderrechtenverdrag is inderdaad het enige VN-mensenrechtenverdrag dat nog niet over een klachtenprotocol beschikt. Het Belgisch standpunt werd voorbereid en verdedigd door de Federale Overheidsdienst Justitie na overleg met de Franse Gemeenschap en de Vlaamse overheid in het kader van de zogenaamde coörmulti-vergaderingen (FOD Buitenlandse Zaken). België pleitte ervoor om in het protocol alleen de grote lijnen te regelen, zodat het VN-Comité voor de Rechten van het Kind de vrijheid heeft om haar werkwijze in grote mate zelf te bepalen in een intern reglement. We geven mee dat het Belgisch standpunt op basis van het advies van de NCRK-werkgroep en onder druk van de Vlaamse en Franse Gemeenschap grondig werd geactualiseerd.

1.3. HET BELGISCHE EU-VOorzITTERSCHAP JEUGD

SITUERING

Het Belgische EU-voorzitterschap Jeugd schoof drie prioriteiten naar voor: Jeugdwerk Jeugd en werkgelegenheid en Europese en internationale beleidsagenda's rond kinderen, jongeren en kinderrechten. Gedurende de afgelopen jaren werden in verschillende internationale fora beleidsinitiatieven ontwikkeld met betrekking tot **kinderen, jongeren en kinderrechten**. Het Belgisch voorzitterschap Jeugd vond het belangrijk om het bewustzijn rond deze beleidsagenda's te vergroten. Alle EU-lidstaten hebben het 'VN-verdrag inzake de Rechten van het Kind' geratificeerd. De rechten van jongeren en kinderen hebben aan kracht gewonnen, aangezien ze nu ook worden genoemd in het recente 'Verdrag betreffende de Europese Unie' en het 'Handvest van de Grondrechten van de Europese Unie'. Bovendien stelt de resolutie van de Raad Jeugdzaken over een 'Nieuw kader voor Europese samenwerking in Jeugdzaken' dat de dimensie van een kinderbeleid moet worden overwogen in alle gepaste actiedomeinen: *"met inaanmerkingneming van het feit dat het leven en de toekomstperspectieven van jongeren in aanzienlijke mate worden bepaald door de mogelijkheden, de steun en de bescherming die zij als kind hebben gekregen."*⁷ Er is nood aan een overzicht en aan inzicht betreffende de verschillende beleidsagenda's inzake kinderen, jongeren en kinderrechten. Daarom bezorgde het Belgisch EU-voorzitterschap Jeugd aan de Raad Jeugdzaken een document over de stand van zaken op dit gebied. Dit document verkent de mogelijkheden voor een grotere samenhang en synergie tussen de verschillende beleidsdomeinen. Om deze reden plaatste het Belgisch EU-voorzitterschap "Europe de l'Enfance" op de agenda van de Europese Raad Jeugdzaken. Daarenboven is het belangrijk dat de EU-lidstaten nota nemen van de afdwingbaarheid van de nieuwe bepalingen inzake kinderrechten in het Verdrag betreffende de Europese Unie⁸ en van de specifieke bepaling betreffende kinderrechten die ligt vervat in het Handvest van de Grondrechten van de Europese Unie. Beide werden van kracht op 1 december 2009, 20 jaar na het aannemen van het VN-verdrag inzake de Rechten van het Kind, dat door alle EU-lidstaten werd geratificeerd en door bijna alle VN-lidstaten. Tot op heden was het voornaamste EU-beleidsdocument inzake kinderrechten de Communicatie van de Europese Commissie van 4 juli 2006 met als titel 'Naar een EU-strategie inzake de Rechten van het Kind'. In februari 2011 lanceerde de Europese Commissie dan ook de EU-agenda voor de Rechten van het Kind⁹.

VERSLAG 2010:

Europe de l'Enfance

Europe de l'Enfance brengt EU-ministers en ambtenaren, die verantwoordelijkheid dragen voor beleid naar kinderen, op informele basis twee keer per jaar samen en dit op initiatief van het EU-voorzitterschap. Ter voorbereiding van het Belgische EU-voorzitterschap woonde Vlaanderen op 28-29 januari 2010 het seminarie over voorschoolse opvang- en zorgvoorzieningen voor het jonge kinden de algemene vergadering van ChildONEurope bij. Het Belgisch voorzitterschap Jeugd organiseerde een expertenbijeenkomst en –conferentie Europe de l'Enfance over de Europese en internationale beleidsagenda's inzake kinderen, jongeren en kinderrechten van 8 tot 10 september in Antwerpen. Op 8 en 10 september vond een gesloten bijeenkomst van de Europe de l'Enfance-groep plaats. Bijna alle EU-lidstaten waren vertegenwoordigd - 23 van de 27 -, erg uitzonderlijk voor deze informele groep. Ook waren er zgn. waarnemers aanwezig: de Raad van Europa, het Europees Jeugdforum, UNICEF, het Europees Netwerk van Ombudspersonen voor Kinderen, het VN-Comité voor Rechten van het Kind, het Secretariaat van de EVA-landen en Noorwegen als EVA-land.

Op 8 september stelde het Belgisch EU-voorzitterschap een ontwerp voor van een voorzittersnota met betrekking tot de Europese en internationale beleidsagenda's inzake kinderen, jongeren en kinderrechten. De verschillende aanwezige belanghebbenden werden uitgenodigd om hun bemerkings hierover kenbaar te maken.

Op 9 september werd de Europe de l'Enfance-vergadering verruimd met ambtenaren voor jeugdbeleid, ombudspersonen voor kinderen en andere experts tot een (open) conferentie met een debat over drie prioriteiten:

---

⁷ Resolutie van de Raad van 27 november 2009 over een Nieuw kader voor Europese samenwerking in Jeugdzaken (2010-2018) (2009/C 311/01)

⁸ Geconsolideerde versie van 2008, Art. 3.3 (2)

⁹ Zie: <http://eur-lex.europa.eu/Notice.do?mode=dbl&lang=en&ihmlang=en&lng1=en,nl&lng2=bg,cs,da,de,el,en,es,et,fi,fr,hu,it,lt,lv,mt,nl,pl,pt,ro,sk,sl,sv,&val=560138:cs&page=>

- Overzicht van de verschillende Europese en internationale beleidsagenda's inzake kinderen, jongeren en kinderrechten. Er werd ruimte voorzien om te debatteren over de analyses en vergelijkingen inzake de vooropgezette agenda's in deze beleidsdomeinen.
- Debat over de voorbereiding van de komende Mededeling van de Europese Commissie betreffende een EU-strategie inzake kinderrechten.
- Criteria voor de diensten voor opvoeding en opvang van het jonge kind.

Tegelijk besteedde de conferentie ook bijzondere aandacht aan kinderarmoede.

Op 10 september werd aan de (besloten) expertenbijeenkomst Europe de l'Enfance het volgende voorgelegd:

- De feedback op het ontwerp van een voorzitterschapsnota betreffende de Europese en internationale beleidsagenda's inzake kinderen, jongeren en kinderrechten. De resultaten van deze denkoefeningen werden overgemaakt aan de Raadswerkgroep Jeugdzaken.
- De sleutelboodschappen van het Belgisch EU-voorzitterschap, gebaseerd op de output van de werkgroepsessies die plaatsvonden tijdens de expertenconferentie Europe de l'Enfance op 9 september 2010.

In opvolging van de bijeenkomst in Antwerpen leverde het Belgisch Voorzitterschap van de permanente intergouvernementele groep Europe de l'Enfance een bijdrage aan de Europese Commissie betreffende de ontwikkeling van een nieuwe Mededeling over een 'EU-strategie inzake de Rechten van het Kind'. Dat gebeurde ter gelegenheid van het Europees Forum over de Rechten van het Kind, dat werd gehouden op 14 oktober 2010. De sleutelboodschappen van de expertenbijeenkomst en -conferentie in Antwerpen diende als input voor de Verklaring¹⁰ van de 'Permanente Intergouvernementele Groep Europe de l'Enfance-Groep', die op 16 november 2010 in Brussel terug samenkwam. Deze tweede conferentie Europe de l'Enfance was een initiatief van minister Nollet van de Franse Gemeenschap, bevoegd voor het beleid naar kinderen. In afspraak met de Vlaamse Gemeenschap en de Duitstalige Gemeenschap werd op deze conferentie, en in het bijzonder in het kader van de goedgekeurde verklaring (zie verder), de klemtoon gelegd op dezelfde prioriteiten als in Antwerpen. De expertenbijeenkomst en -conferentie in Antwerpen bood de eerste echte mogelijkheid om van gedachten te wisselen over vergelijkingen en mogelijke synergiën tussen de Europese en internationale beleidsagenda's inzake kinderen, jongeren en kinderrechten.

De aanbevelingen moedigen de lidstaten, de EU en andere internationale instellingen aan om het volgende uit te voeren:

- Goede praktijken te onderzoeken en uit te wisselen en synergiën te verbeteren over de verschillende beleidsdomeinen en organisaties heen.
- Activiteiten te bevorderen die de kennis en actie versterken betreffende kindgerelateerde zaken.
- De samenwerking te verstevigen met de jeugdsector, voortbouwend op gedeelde thematische prioriteiten van participatie, armoede en sociale uitsluiting op nationaal, Europees en internationaal niveau.
- Maatregelen te blijven steunen om armoede te bestrijden.
- De ontwikkeling van indicatoren voor kindergelukkig te ondersteunen.
- Rekening te houden met de slotbeschouwingen en de algemene commentaar van het VN-Comité voor de Rechten van het Kind ten aanzien van de lidstaten in het kader van de uitvoering van de Europese en internationale beleidsagenda's inzake kinderen, jongeren en kinderrechten.

Betreffende de komende Mededeling van de Europese Commissie over de 'EU-strategie over de Rechten van het Kind', steunt de Europe de l'Enfance-groep in haar verklaring de bijdrage van het Belgisch voorzitterschap aan de Europese Commissie. Er werden ook verschillende aanbevelingen betreffende de diensten vooropvoeding en opvang van het jonge kind geformuleerd.

---

¹⁰Het referentiekader van de Permanente Intergouvernementele Groep Europe de l'Enfance stelt: "De groep kan geen bindende verklaringen goedkeuren, aangezien Europe de l'Enfance geen officiële status heeft."

Conclusies van de Raad van 19 november 2010 betreffende de Europese en internationale beleidsagenda's inzake kinderen, jongeren en kinderrechten¹¹

Om een uitgebreid overzicht te kunnen geven, bereidde het Belgisch voorzitterschap een nota voor over de Europese en internationale beleidsagenda's inzake kinderen, jongeren en kinderrechten. De nota spitst zich toe op de beleidsagenda's die in de eerste plaats op kinderen, jongeren en/ of kinderrechten gericht zijn. De analyse beperkt zich tot beleidsagenda's die erop gericht zijn het regeringsbeleid te beïnvloeden. De beleidsagenda's die onder de loep worden genomen zijn die van de Europese Unie, de Raad van Europa en de Verenigde Naties. De nota betreft het beleid dat verband houdt met het interne beleid van de EU-lidstaten, en sluit zodoende buitenlands beleid uit.

Hierbij dient te worden opgemerkt dat de Europese en internationale agenda's over beleid inzake kinderen, jongeren en kinderrechten niet altijd volledig duidelijk zijn voor de Raad Jeugdzaken. Om die reden dienen deze (Europese en internationale) agenda's te worden verduidelijkt. Met zijn voorzitterschapsnota doet het Belgisch EU-voorzitterschap een bijdrage om de Europese en internationale agenda's over beleid inzake kinderen, jongeren en kinderrechten te verduidelijken. De definitieve versie is een publicatievorm verschenen¹² en op de vergadering van de Raad Jeugd werden conclusies getrokken. Deze zijn erop gericht om de lidstaten te stimuleren om zich op het lopende intergouvernementele werk in dit domein toe te leggen.

---

¹¹ Conclusies van de Raad van 19 november 2010 betreffende de Europese en internationale beleidsagenda's met betrekking tot kinderen, jongeren en kinderrechten (2010/C 326/01).

¹² De Europese en internationale beleidsagenda's met betrekking tot kinderen, jongeren en kinderrechten, een Nota van het Belgisch EU-Voorzitterschap Jeugd. Brussel, 2010.

1.4. OPVOLGING DOELSTELLINGEN VOOR DE TOEKOMST

SITUERING

In de door haar ingediende kinderrechtenrapporten heeft de Belgische staat zich verbonden tot zogenaamde doelstellingen voor de toekomst. Naar aanleiding van het voorliggende jaarverslag 2010 werd aan de aanspreekpunten gevraagd worden om te rapporteren over wat met deze geplande acties gebeurd is. De doelstellingen voor de toekomst zullen verder opgevolgd worden in het kader van de volgende rapportage aan het VN-Comité voor de Rechten van het Kind in 2017. Voor de bespreking van de uitvoering van de geplande acties volgen we de structuur van de rapporten. Vervolgens geven we eerst de actie, dan het bevoegde beleidsdomein en de eraan gegeven opvolging.

VERSLAG 2010

ALGEMENE MAATREGELEN

ACTIE: Conferentie in het kader van het EU-voorzitterschap Jeugd - "Europe de l'Enfance" (Antwerpen, 8-10 september 2010) over de afstemming van de (internationale) agenda van het beleid naar kinderen, jongeren en het VN-kinderrechtenverdrag

Beleidsdomein: Jeugd

Opvolging: is uitgevoerd. Zie boven onder de rubriek "Het Belgische EU-voorzitterschap Jeugd".

ACTIE:

1 Op basis van de evaluatie van de sectorale vormingsinitiatieven van 2009, wordt in maart 2010 nagegaan wat de nog bestaande vormingsnoden zijn. Dit vormt op zich de basis voor het al dan niet vrijmaken van middelen in 2010.

2 Er zal een dvd « decreet rechtspositie in gebarentaal » ontwikkeld worden voor kinderen en jongeren met een auditieve handicap. De vertaalde brochures voor minderjarigen en ouders worden gelay-out, gedrukt en verspreid.

3 Nieuwe informatie betreffende kinderrechten zal in 2010 verschijnen op de website van Kind en Gezin, de Studiedienst van de Vlaamse Regering, de website van EXPOO (www.groeimee.be, zie verder onder 14.)...

4 Omzendbrief "toepassing decreet van 7 maart 2008 inzake de bijzondere jeugdbijstand" in voorbereiding

Beleidsdomein: Welzijn, Volksgezondheid en Gezin (WVG)

Opvolging:

Vorming decreet rechtspositie (2500 euro / sector op budget integrale jeugdhulp):

- Algemeen Welzijnswerk (AWW) + Centra Integrale Gezinszorg (CIG): continuering aanbod morele dilemmatraining + intervisiemoment
- Bijzondere Jeugdbijstand (BJB): omgaan met beroepsgeheim en informatie-uitwisselingen in de BJB
- Centra Geestelijke Gezondheidszorg (CGG): studiedag m.b.t. de toepassing van het decreet rechtspositie in de klinische CGG-praktijk (verdieping van het vormingsaanbod van vorig jaar)
- Kind en Gezin: intervisie m.b.t. het statuut van het dossier Vertrouwenscentra Kindermishandeling (VK) + opvolging intervisies m.b.t. privacybescherming en beroepsgeheim + intervisie Centra voor Kinderzorg en Gezinsondersteuning (CKG)
- Centra voor Leerlingenbegeleiding (CLB): vorming m.b.t. het multidisciplinair dossier + intervisie rond handelingsbekwaamheid van de minderjarige + ondersteuning van de CLB's m.b.t. communicatie naar ouders
- Vlaams Agentschap voor Personen met een handicap (VAPH): studiedag rond het dossier.

De **ontwikkeling van de dvd « decreet rechtspositie in gebarentaal »** is niet opgenomen als een initiatief van de overheid, maar werd gerealiseerd via eigen middelen door een VAPH-voorziening.

Informatie betreffende kinderrechten op de website van Kind en Gezin, de website van het Expertisecentrum Opvoedingsondersteuning EXPOO is te vinden op <http://www.groeimee.be/dossiers/kinderrechten-waarovergaat-het>

Omszendbrief "toepassing decreet van 7 maart 2008 inzake de bijzondere jeugdbijstand" werd in januari verspreid bij onze diensten.

ACTIE: Structurele subsidiëring (2010-2012) van Vormen vzw en Kinderrechtencoalitie Vlaanderen

Beleidsdomein: Jeugd

Opvolging: Zie verder onder de rubriek 'Subsidies 2010'

ACTIE: In 2010 plant Kind en Gezin een kinderrechtenweek in het kader van het Europees jaar van de bestrijding van armoede en sociale uitsluiting.

Beleidsdomein : WVG

Opvolging: In 2010 werd voor alle personeelsleden van Kind & Gezin een kinderrechtenweek georganiseerd over het thema 'Boeken boeien'. Er werd een filmvoorstelling en interactieve lezing georganiseerd over voorlezen met jonge kinderen.

ACTIE: Informatiegidsen - uitgave 2010

Beleidsdomein: Jeugd

Opvolging: Het VIP Jeugd ontwikkelde binnen éénzelfde concept drie up-to-date en allesomvattende jongerengidsen en drie interactieve websites. *Jongerengids.be* is opgedeeld in drie leeftijdscategorieën: kinderen van 8 tot 11 jaar, tieners van 12 tot 15 jaar en jongeren van 16 jaar en ouder. *Jongerengids.be* geeft zowel offline via de gidsen als online via de interactieve websites correcte informatie op maat. Gezondheid, vrienden, internet, geld, werk, seks, wonen, school, rechten... zijn enkele van de vele thema's die worden aangereikt. Geen taboes, jongeren vinden er ook informatie terug over bijvoorbeeld homoseksualiteit en godsdienst. Het VIP Jeugd had voor dit project een breed netwerk binnen én buiten de sector. Een projectplan en de kwaliteitscriteria werden vertaald in bestekken en opdrachten voor content, look en feel, websitebouw. Vier verschillende opdrachtnemers werden geëngageerd. Ze vormden samen met VIPJeugd de redactie.

Door een samenwerking met Klasse kon via de Vlaamse scholen aan alle leerlingen uit het 3de en 4de leerjaar, 1ste en 2de jaar secundair onderwijs en het 5de en 6de secundair onderwijs, een informatiegids bezorgd worden. Alles samen zijn dat 340.000 leerlingen. Op de website www.jongerengids.be kunnen kinderen, tieners en jongeren terecht voor actuele, alomvattende informatie op maat. De gidsen werden gedrukt in het najaar, bezorgd aan de distributeurs eind december 2010. Begin januari 2011 werden ook 89.250 exemplaren bezorgd bij JACS, jeugddiensten en JIPS. Kinderen en jongeren kunnen de gidsen daar gratis afhalen. De nieuwe *Jongerengids.be* werd gelanceerd op 25 januari 2011. Vanaf 10 januari 2011 stonden de websites online. De websites en gidsen zijn opgevat als vertrekpunt van waaruit kinderen, tieners en jongeren een antwoord kunnen zoeken op hun vragen. Anderzijds is het ook een informatieportaal voor iedereen die gewoon nieuwsgierig is. Daarnaast geeft het VIP Jeugd vijfenveertig infofolders uit. De infofolders geven de jongeren informatie over een brede waaier van thema's. In 2010 kregen vijf van de vijfenveertig informatiefolders een inhoudelijke update.

ACTIE: Pakket 'Tjonge jonge Jongeren!' ontwikkeld door de werkgroep jongeren en is bedoeld voor de medewerkers van de opvoedingswinkels, voorgesteld door de Vlaamse coördinatoren opvoedingsondersteuning (VCO) op 28/01/10. Hiermee wil men antwoord bieden op de vraag naar concreet materiaal om te gebruiken wanneer ouders van jongeren vragen hebben of onzekerheden ondervinden bij de opvoeding van hun tieners.

Beleidsdomein : WVG

Opvolging : De 5 teams Vlaamse coördinatoren opvoedingsondersteuning (VCO) werkten samen om een antwoord te geven op de nood aan een aanbod voor ouders van +12 jarigen. Na een bevraging kwamen de VCO tot thema's die verder werden uitgewerkt: 'ontwikkeling', 'leefwereld van jongeren', 'communiceren met je puber' en 'grenzen stellen bij pubers'. Het educatief materiaal werd ontwikkeld in samenwerking met: de Universiteit Gent, vzw Ladda, de Opvoedingstelefoon en VIP Jeugd. Het pakket *Tjonge Jonge Jongeren* bestaat uit:

- Vier brochures rond de verschillende thema's (de 'ontwikkeling' en de 'leefwereld van jongeren', 'communiceren met je puber' en 'grenzen stellen bij pubers')
- Een CD-ROM met de digitale versie van de brochures;
- Een DVD Biotoop over de leefwereld van jongeren;
- Een boekenlijst;

- Een informatiezuil met toegankelijke folders over 45 verschillende thema's waar jongeren en hun ouders regelmatig mee te maken krijgen (zie ook VIP Jeugd).

Het totaal subsidiebudget was 35.000 euro (Fonds Jongerenwelzijn).

RESPECT VOOR DE MENING VAN HET KIND

ACTIE: Bij de opmaak van het nieuwe jeugdbeleidsplan 2010-2014 wordt een participatietraject opgezet met aandacht voor betrokkenheid van kinderen en jongeren.

Beleidsdomein: Jeugd

Opvolging: de voorbereiding voor de opmaak van het derde VJBP startte met een evaluatie van de twee vorige jeugdbeleidsplannen en een inhoudelijke omgevingsanalyse. Op basis van de 8 thema's uit het Europese samenwerkingskader Jeugd werd vertrokken vanuit beschikbaar cijfermateriaal. Daarvoor werd geput uit het cijfermateriaal van de verschillende publicaties van het Jeugdonderzoekplatform (JOP), eigen onderzoek, VIP-Jeugdonderzoek, de cijferboeken Jeugd, VRIND en andere cijfers van de Studiedienst van de Vlaamse Regering, cijfers Kenniscentrum WVG.... De omgevingsanalyse schonk eveneens aandacht aan de regeerbijdrage van de administratie, memoranda van organisaties en uiteraard het regeerakkoord. Vervolgens leverden uitgebreide gesprekken met de Vlaamse instellingen voor het jeugd- of kinderrechtenbeleid, belangenbehartigers, steunpunten, onderzoekers en experts uit het jeugdwerk ook input voor de omgevingsanalyse. Op die manier werden de verschillende belanghebbenden een eerste keer betrokken in het proces. Om het proces te bewaken werd een planningsteam samengesteld bestaande uit medewerkers van de minister van jeugd, ambtenaren, de Vlaamse Jeugdraad en Steunpunt Jeugd. Het planningsteam had de volgende taken:

- afbakenen van de thema's bepaald door de Vlaamse Regering en bepalen wat visie en uitgangspunt van elke bijhorende werkgroep alsook de samenstelling ervan moet zijn;
- toezien op:
  - Kwaliteit van het proces (timing, ...)
  - Kwaliteit van het product (toezicht op SMART formuleren, uitwerken van een voorstel tot nieuwe vorm van evaluatie, oplossingen aanreiken in geval van conflicten binnen een werkgroep...).

Op basis van de omgevingsanalyse en vanuit het planningsteam werden acht werkgroepen samengesteld bestaande uit ambtenaren, jeugdexerts, onderzoekers en jeugdwerkers.

Op 2 april werd een hoorzitting gehouden voor iedereen die werkt rond kinderen en jongeren waarop de eerste resultaten en denkrichtingen van de werkgroepen werden voorgesteld.

Nadat de werkgroepen de strategische en operationele doelstellingen geformuleerd hadden, vroegen de voorzitters van de verschillende werkgroepen aan een aantal organisaties een screening op het document van de werkgroepen. Dit waren: de Gezinsbond vanuit oudersperspectief, Globelink vanuit duurzaamheidsperspectief, VVJ vanuit lokaal jeugdbeleidsperspectief, de administratie Gelijke Kansen vanuit het gelijknamig perspectief, het Kinderrechtencommissariaat vanuit dat van de kinderrechten en de Vlaamse Jeugdraad in naam van de Vlaamse jeugd en het Vlaamse jeugdwerk. Eind 2010 werd ten slotte de ontwerpversie voorgelegd aan de verschillende betrokken adviesraden.

ACTIE: Op basis van de bevindingen uit onderzoek en de opgesomde evaluaties wordt voorgesteld om een sensibiliserend participatiebeleid gestalte te geven via bijsturing van het participatiedecreet dat vooral moet leiden tot zoveel mogelijk reduceren van formaliteiten, een centrale overheidscommunicatie naar ouders, scholen en leerkrachten en ondersteuning fora voor leerlingenparticipatie, en participatief management.

Beleidsdomein: Onderwijs en Vorming

Opvolging: in de regeerperiode 2009-2014 wordt hier verder aan gewerkt. Zie O.D.3.3. van het VAK 2011-2014.

GEWELD TEGEN KINDEREN

ACTIE

Ontwikkeling en implementatie instrument voor risicotaxatie Vertrouwenscentra Kindermishandeling (VK); Verdere ontwikkeling en implementatie e-dossier VK's;

De signaallijst wordt verder gepromoot in de uitwerking van een Vlaamse vormingsformat « omgaan met verontrustende situaties ».

Deze vormingsformat wordt aangeboden in het najaar 2010

Beleidsdomein: WVG

Opvolging: De vooropgestelde ontwikkeling en implementatie van een instrument voor risicotaxatie VK's door Kind & Gezin werd volledig gerealiseerd. Er werd een onderzoeksrapport opgesteld, een handleiding voor alle medewerkers van de VK's en een pdf-sjabloon als instrument. Elke cliëntgebonden contactname die op een VK aankomt volgt nu een vooropgesteld besluitvormingsproces, gaande van vraagverheldering, risicotaxatie en intercollegiale bespreking binnen het team.

In alle regio's IJH werden in 2010 acties ondernomen om de Signaallijst Verontrustende Opvoedingssituaties verder bekend te maken en te gebruiken. In sommige regio's gebeurde dit gericht (cfr. gebruik signaallijst op het niveau van praktijkoverleg in Limburg, evaluatie gebruik signaallijst op de netwerkstuurgroepen en de groepen praktijkoverleg in Vlaams-Brabant en vorming in de regio Antwerpen). In andere regio's gebeurde dit op vraag (cfr. regio's Oost- en West-Vlaanderen). De afdeling Welzijn en Samenleving deed een bevraging bij de CAW's naar bekendheid van de signaallijst. Van de 41 teams die op de bevraging reageerden, kenden 29 de signaallijst. 20 van deze 29 gaven ook aan dat ze er gebruik van maakten.

In 2010 werd aan alle Agentschappen en aan de betrokken CLB-administratie gevraagd om de signaallijst te integreren in de werking van hun diensten en van de voorzieningen die door hen gesubsidieerd worden. Hiertoe werd ook overleg gepleegd met de netten en (alle) koepels via de Adviesraad IJH. De aansturing van de administraties naar de voorzieningen toe blijkt zich evenwel niet op een dermate concreet niveau te situeren dat ze deze instrumenten promoot op het terrein..

De vormingsformat maatschappelijke noodzaak is tot stand gekomen op basis van de bevindingen / evaluatie van de testvorming in de regio Antwerpen (testfase in 2009-2010) en wordt uitgevoerd in 2011-2012 in alle regio's IJH.

KINDEREN MET EEN HANDICAP

ACTIE: vanaf deze legislatuur is het Gelijkekansenbeleid ook expliciet bevoegd voor het voeren van een beleid t.a.v. mensen met een handicap. Dit beleid zal in de loop van 2010 in de steigers worden gezet en concreet vorm krijgen. Nu al is duidelijk dat het Gelijkekansenbeleid een belangrijke coördinerende rol zal spelen in de uitvoering van het VN-verdrag. Ook wordt handicap toegevoegd aan de transversale Gelijkekansenwerking. Tegen september zal iedere minister zich binnen zijn of haar eigen bevoegdheidsdomein engageren tot een aantal gerichte doelstellingen. De problematiek van kinderen met een handicap zal hierbij expliciet aandacht krijgen.

Beleidsdomein: Gelijke kansen

Opvolging: Het voornemen om doelstellingen te realiseren tegen september 2010 werd niet gehaald. Hieraan wordt in 2011 verder gewerkt. Gelijke kansen Vlaanderen volgde vanuit Vlaanderen de Belgische rapportage over het internationaal Verdrag voor personen met een handicap op en coördineerde de Vlaamse inbreng.

KINDEROPVANG

ACTIE: tot eind 2010 loopt het begeleidingstraject 'Sociale functie in de praktijk' voor pedagogische ondersteuners uit de kinderopvangsector om hen te ondersteunen in de uitbouw van een toegankelijke kinderopvang. In 2010 wordt onderzocht hoe de good practices en instrumenten die het Centrum voor Kinderopvang (CKO) ontwikkelde tijdens de proefperiode, verspreid kunnen worden in de rest van Vlaanderen. In 2010 wordt de inpassing van het CKO-samenwerkingsmodel in de nieuwe organisatie van de Vlaamse kinderopvang in het kader van het nieuwe decreet kinderopvang voorbereid. De middelen voor inclusieve opvang voor kinderen met specifieke zorgbehoefte of handicap zullen worden toegestemd en gerealiseerd.

Beleidsdomein : WVG

Opvolging: Het begeleidingstraject 'Sociale functie in de praktijk' (traject voor pedagogische ondersteuners uit de kinderopvangsector om hen te ondersteunen in de uitbouw van een toegankelijke kinderopvang) werd in

2010 verder gezet door Kind & Gezin. In 2010 werd dit traject geëvalueerd. In 2011 zullen op basis van de evaluatie toekomstige acties worden bekeken. Ook onderzoeken we hoe de good practices en instrumenten die de CKO-proefprojecten verder ontwikkelden tijdens de proefperiode. De ervaring die in de CKO-projecten ontwikkeld werd, wordt in het nieuwe kaderdecreet voorschoolse kinderopvang meegenomen. Ook werd het startsein gegeven voor het ontwikkelen van een draaiboek 'samenwerken aan een toegankelijke kinderopvang'. Er worden al extra middelen toegekend aan voorzieningen die kinderen met specifieke zorgbehoefte of handicap opvangen. In het nieuw kaderdecreet voorschoolse kinderopvang blijven extra middelen voorzien voor kinderen met specifieke zorgbehoefte of handicap. Er wordt een subsidiesysteem uitgewerkt. Kind & Gezin neemt hier een voortrekkersrol.

ARMOEDE EN LEVENSTANDAARD

ACTIE:

De Minister van Welzijn maakt extra budgetten vrij (77.000 euro) om de verspreiding van het pakket In Balans in 2010 te ondersteunen. Scholen die met dit pakket aan de slag gaan, kunnen de producten op die manier goedkoop bijbestellen. In 2010 wordt het pakket ook verder aangevuld met nieuwe preventieproducten.

In 2010 wordt de website www.budgetsurvivalkids.be verder ontwikkeld, interactief en aantrekkelijker gemaakt voor jongeren.

In het kader van het Europees Jaar van de strijd tegen armoede in 2010 is kinderarmoede als prioriteit naar voren geschoven. In het najaar (september) wordt er een tweedaags seminarie georganiseerd over kinderarmoede. Dit wordt getrokken door de federale overheid, maar de regio's zijn hier ook bij betrokken. Daarnaast zijn er nog verschillende andere organisaties die activiteiten m.b.t. kinderarmoede organiseren.

Beleidsdomein : WVG/ armoede

Opvolging :

In 2010 werden 306 pakketten 'In Balans' verspreid door het Dep. Afdeling W&S en werden 28 toneelvoorstellingen (deel van pakket) gepland.

Binnenkort zou de vernieuwde website www.budgetsurvivalkids.be afgewerkt zijn door het Vlaams Centrum Schuldbemiddeling. Deze zou verder ontwikkeld, interactief en aantrekkelijker gemaakt zijn voor jongeren.

Op 2 en 3 september werd er door de POD MI een tweedaags seminarie georganiseerd over kinderarmoede. De Vlaamse overheid was betrokken in de begeleidingscommissie. Het pakket In Balans is voorgesteld door het Vlaams Centrum Schuldbemiddeling om een sensibiliseringscampagne rond kostenbeheersing in het onderwijs op poten te zetten.

ACTIE: Sensibiliseringscampagne rond kostenbeheersing in onderwijs wordt gecontinueerd. Dat gebeurt samen met de Koning Boudewijnstichting via Provinciale denk- en doedagen. In samenwerking met de provincies zal de KBS in 2010 in elke provincie interactieve denk – en doedagen organiseren voor alle secundaire scholen.

Beleidsdomein : Onderwijs en Vorming

Opvolging : Om een structureel beleid inzake kostenbeheersing uit te bouwen, kregen alle Vlaamse secundaire scholen de steun van de onderwijskoepels. Tijdens de start van de campagne 'Onderwijs, dagelijkse kost?' (17 november 2009) ondertekenden zij een gezamenlijke verklaring. Daarin tonen de onderwijskoepels zich onder meer bereid om "(...) *via eigen mogelijkheden, instrumenten en kanalen de eigen inrichtende machten en hun scholen, de scholengroepen en de scholengemeenschappen op korte en middellange termijn te ondersteunen bij het uittekenen en uitvoeren van een structureel kostenbeheersend en kostenbewust onderwijs*".

In het voorjaar van 2010 organiseerde de Koning BoudewijnStichting in samenwerking met het departement Onderwijs en de 5 Vlaamse provincies de campagne 'Onderwijs, dagelijkse kost?'. In elke provincie kwamen secundaire scholen samen om na te denken en tips/ervaringen uit te wisselen over de kostprijs van het middelbaar onderwijs voor ouders. Er is ook de website: <http://www.ond.vlaanderen.be/schoolkosten/so/>. Deze website bundelt de aanbevelingen, ervaringen, getuigenissen, ideeën en tips uit de georganiseerde provinciale dagen en stelt ze ter beschikking van iedere school, ouder, oudervereniging, leerling en leerlingenraad.

ACTIE: Verder uitvoering en opvolging van het onderzoek dat wordt uitgevoerd door Kind & Samenleving. Op basis van resultaten en aanbevelingen van het onderzoek kunnen er bijkomende acties worden genomen. Er zal in 2010 een nieuw Vlaams Actieplan Armoedebestrijding opgemaakt worden, in overleg met de aandachtsambtenaren. Kinderen in armoede zijn een belangrijke doelgroep, en bijgevolg moet dit een plaats krijgen in het nieuwe actieplan. De rechtenverkenner wordt verder geoptimaliseerd en bekendgemaakt.

Beleidsdomein: WVG/ armoede

Opvolging: men is bezig met de opvolging van het onderzoek dat werd uitgevoerd door Kind & Samenleving (armoede). Te vinden op: <http://www.k-s.be/publicaties+onderzoekscenrum+kind+en+samenleving>.

Er is een nieuw Vlaams Actieplan Armoede goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 9 juli 2010 (www.vlaanderen.be/armoede). De rechtenverkenner wordt permanent geoptimaliseerd. In 2011 was er een specifieke oefening rond communicatie.

ACTIE: Er wordt een nieuw Vlaams actieplan armoedebestrijding opgemaakt tegen juli 2010. Er wordt gestreefd naar een gedragen actieplan met strategische en operationele doelstellingen en een voortdurende monitoring van de indicatoren. Er zal over gewaakt worden dat dit actieplan complementair is met het nationaal actieplan inzake armoedebestrijding.

Beleidsdomein: WVG/ armoede

Opvolging: Midden 2010 werd het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding (VAPA) goedgekeurd door de Vlaamse Regering. Het plan bestaat uit 194 acties.

ACTIE: Er zal door de minister, bevoegd voor de coördinatie van het Vlaamse armoedebeleid, in samenwerking met de Studiedienst van de Vlaamse Regering, een armoedemonitor worden ontwikkeld die de armoede in Vlaanderen in kaart brengt.

Beleidsdomein: WVG/ armoede

Opvolging: In maart 2011 werd een armoedemonitor gepubliceerd. Te vinden op: <http://www4dar.vlaanderen.be/sites/svr/Monitoring/Pages/2010-04-vlaamse-armoedemonitor.aspx>

ACTIE: de Beleidsnota Energie 2009-2014 beschrijft het bewaken van de beschikbaarheid en de betaalbaarheid van energie voor de sociaal zwakkere doelgroep als één van de kernopdrachten. In dit verband wordt ook een onderzoek voorzien om de effectiviteit en efficiëntie van de bestaande sociale openbaredienstverplichtingen te verbeteren. Omdat een tekort aan financiële middelen soms een drempel vormt voor de prefinanciering van energiebesparende investeringen waarvoor tussenkomsten bestaan, wordt gezocht naar een actievere manier van werken die ook bij deze doelgroep energiebesparende renovatie van de woning toelaat. Vanaf 2010 worden er als vervolg op de actie die liep vanaf 2007 jaarlijks 25.000 gratis energiescans aangeboden door de elektriciteitsnetbeheerders, aan wie werd gevraagd deze prioritair aan te bieden aan sociaal achtergestelde gezinnen. Het Vlaams Energieagentschap (VEA) en de Vlaamse Regulator van de Elektriciteits- en Gasmarkt (VREG) hebben beide sinds begin 2008 een aandachtsambtenaar armoedebestrijding. Naast deelname aan het horizontaal beleidsdomeinoverschrijdend overleg start vanaf begin 2010 ook voor het eerst het verticaal overleg armoedebestrijding binnen het Beleidsdomein Energie. Hierdoor krijgt de thematiek van mensen in een behartenswaardige situatie nog meer aandacht en kan gericht worden gezocht naar oplossingen, in samenwerking met de mensen uit de armenverenigingen.

Beleidsdomein: Energie

Opvolging: Na het in voege treden van het besluit van 13 maart 2009 betreffende de sociale openbaredienstverplichtingen in de vrijgemaakte elektriciteits- en aardgasmarkt, werden alvast oplossingen gezocht voor dringende knelpunten. Op 12 november 2010 keurde de Vlaamse Regering regelgeving goed rond de afbetaling van schulden via de budgetmeter en de minimumlevering voor aardgas. Het VEA heeft in juli 2011 met de netbeheerders en de VVSG afspraken naar volgende winter gemaakt om het instrument 'minimumlevering aardgas' binnen de contouren van de huidige regelgeving te optimaliseren.

Op 26 november 2010 werd de evaluatie gestart met een studiedag met ruim 100 belanghebbenden. In mei 2011 werd een schriftelijke bevraging van de doelgroep gelanceerd in samenwerking met OCMW's en netbeheerders. Medewerkers van VREG en VEA legden intussen werkbezoeken af om de praktijk bij

netbeheerders, Locale Adviescommissies (LAC's), OCMW's, ... te ervaren. Een benchmark met andere gewesten en landen en enquêtes bij de doelgroep leveren bijkomende inspiratie. Eind september 2011 zal een evaluatierapport met aanbevelingen opgesteld worden. Op basis van het evaluatierapport zal de minister in het najaar van 2011 een strategie bepalen om de sociale openbaardienstverplichtingen te optimaliseren. De aangekondigde actie energiescans is lopende. Vanaf 2012 worden de scans voorbehouden aan de doelgroep kwetsbare gezinnen.

Sinds begin 2010 kwam het Verticaal Armoedeoverleg meermaals samen rond actuele thema's m.b.t. de sociale bescherming van energiekanten en optimalisering van de regelgeving. Er is afgesproken om minstens 3 keer per jaar samen te komen. Het verticaal PAO heeft 2 belangrijke functies die in evenwicht moeten zijn:

- signaleren van punten en problemen;
- op tafel leggen van beleidsopties en hierover input vragen.

Zowel korte termijnoplossingen als lange termijnvisie (waar willen we naartoe?) moeten aan bod komen. Er werd ook een apart verticaal PAO opgezet rond de LAC-werking waaraan zowel het kabinet Welzijn als het kabinet Energie deelnemen. Ook dit verticaal overleg kwam al meermaals samen.

ACTIE: In 2010 loopt een onderzoek vanuit het agentschap Sociaal-Cultureel Werk en het Departement Cultuur, Jeugd, Sport en Media over de vrije tijd van kinderen in armoede tijdens de zomer. Hierbij wordt enerzijds een cartografie gemaakt over het aanbod, anderzijds wordt de beleving van dit aanbod door kinderen bestudeerd. Een nieuwe oproep voor de proeftuinen armoede wordt in 2010 verspreid.

Beleidsdomein: Jeugd

Opvolging: Het onderzoek over de vrije tijd van kinderen in armoede tijdens de zomer brengt in drie centrumsteden het vrijetijdsaanbod voor kinderen in armoede in kaart en gaat na hoe kinderen dit aanbod beleven en evalueren. Bedoeling was meer zicht te krijgen op wie er allemaal betrokken is bij de creatie van het vrijetijdsaanbod. Op basis van die gegevens konden de onderzoekers de impact van de beleidsinstrumenten en de noden voor het toekomstige beleid vastleggen.

Het onderzoek focuste op de volgende twee zaken:

1. In kaart brengen van het vrijetijdsaanbod voor kinderen in armoede in drie centrumsteden (Oostende, Leuven en Ronse) Het gaat hier niet alleen om het klassieke jeugdwerk, maar om het geheel van het vrijetijdsaanbod voor kinderen in armoede tijdens de zomermaanden (ook buurtwerk, welzijnswerk, samenlevingsopbouw,...). Het was daarbij de bedoeling om beleidslijnen en strategieën, evenals relevante actoren in kaart te brengen
2. Aan de hand van een belevingsonderzoek nagaan hoe kinderen dit aanbod beleven en evalueren.

In 2011 werd dit onderzoek afgerond en de resultaten ervan werden voorgesteld. Zie: http://www.sociaalcultureel.be/jeugd/onderzoek_andereproj_vrijetijdsbeleving.aspx

In het kader van het participatiedecreet werden proeftuinen gecreëerd die kansengroepen stimuleren tot en begeleiden bij het ontwikkelen van jeugdverenigingen. Deze richtten zich naar lokale verenigingen die werken met kinderen of jongeren die leven in armoede. Tien projecten kregen hiervoor in 2010 subsidies.

KINDEREN ZONDER PAPIEREN

ACTIES: projecten Europees Vluchtelingenfonds; ad hoc werkgroep Niet-begeleide Buitenlandse Minderjarigen (NBBM) binnen het beleidsdomein WVG; deelname aan overleg met andere bevoegde overheden (federaal, Franse gemeenschap)

Beleidsdomein : WVG

Opvolging:

Momenteel zijn er drie EVF projecten lopend tot en met juli 2012. De nieuwe projectoproep loopt nog, wat dat betreft hebben we nog geen definitief zicht op het aantal aanvragen. Zoals het er nu voorstaat zullen we voor de periode juli 2012 – juni 2013 maximum 4 projecten cofinancieren. Dit wordt opgevolgd door het Agentschap Jongerenwelzijn.

Een ad hoc werkgroep NBBM binnen het beleidsdomein WVG is samengekomen op 1 februari 2010. Na dat overleg is er o.w.v het ontbreken van een federale regering en het stilvallen van het interbestuurlijk overleg over de NBBM geen aanleiding meer geweest om de werkgroep opnieuw samen te roepen. Opgevolgd door AJW.

Deelname aan overleg met andere bevoegde overheden (federaal, Franse gemeenschap) is slechts in beperktere mate mogelijk ten gevolge van het ontbreken van een federale regering. Het interbestuurlijk overleg over de NBBM is daardoor grotendeels stilgevallen. Er zijn wel nog een aantal bilaterale overlegmomenten geweest met Fedasil en de Dienst Voogdij op basis van concrete cases.

KINDEREN IN CONFLICT MET DE WET

ACTIE: De resultaten van beide onderzoeken worden in de loop van 2010 bekend gemaakt voor een breed publiek. Voor het onderzoek over hulpverleningstrajecten en –outcome van kinderen en jongeren in de bijzondere jeugdzorg is nu nog niet geweten in welke vorm dit zal gebeuren. Voor het onderzoek over het beleid van de jeugdmagistraat organiseert het agentschap Jongerenwelzijn in samenwerking met de FOD Justitie en met de K.U.Leuven een studiedag ter bekendmaking van de onderzoeksresultaten aan een brede doelgroep van jeugdmagistraten, jeugdparketten, Sociale Diensten Jeugdrechtbank, voorzieningen, ... Het onderzoek heeft geresulteerd in een aantal beleidsaanbevelingen. In 2010 zullen de bevoegde ministers nagaan hoe deze aanbevelingen vertaald kunnen worden in hun beleid.

Beleidsdomein: WVG

Opvolging: Resultaten onderzoek over hulpverleningstrajecten en –outcome van kinderen en jongeren in de bijzondere jeugdzorg voor breed publiek bekend maken is niet gebeurd. Het onderzoek werd niet vrijgegeven voor publicatie omdat het niet voldoet aan de vooropgestelde kwaliteitseisen.

Resultaten onderzoek over het beleid van de jeugdmagistraat werd breed bekend gemaakt op de studiedag “Het beleid van de jeugdmagistraat” op 26 mei 2010. (folder beschikbaar indien gewenst).

Vertaling onderzoeksresultaten in beleid: uit het onderzoek bleek dat naast tal van andere factoren, het advies van de SDJ aan de jeugdrechtbank een grote rol speelt in het beleid van de jeugdmagistraat. Alsook de kennis van de magistraten over het beschikbare hulpaanbod. Daarom wordt bijzondere aandacht besteed aan de adviezen van de SDJ (tijdig-volledig- correct). Er is tevens een structureel overleg tussen Justitie en Welzijn waar dergelijke aanbevelingen aan bod komen en opgevolgd worden. Daarnaast zijn er nog een aantal ad hoc overlegmomenten met Justitie (thematisch, op vraag van Jongerenwelzijn of van Justitie).

ACTIE: evaluatie procedure isolatie en participatieve werking tegen najaar 2010.

Beleidsdomein: WVG

Opvolging: De leidraad participatie is pas goedgekeurd in het najaar van 2010 en werd met betrekking tot implementatie op de werkvloer nog niet geëvalueerd. Ondertussen worden op alle campussen, minimaal om de 14 dagen, bewonersvergaderingen georganiseerd in de verschillende leefgroepen. Met de installatie van een bewonersvergadering geven we de jongeren een forum om tegemoet te komen aan het recht op vergaderen. Bovendien is dit een methodiek die ook gebruikt wordt om jongeren te betrekken als het gaat over de werking van de leefgroep en het beleid van de voorziening. De procedure van isolatie werd geëvalueerd.

ACTIE: Ook voor 2010 worden de nodige middelen voorzien voor de verderzetting van projecten Knelpuntendossiers en psychiatrische ziekenhuizen.

Beleidsdomein: WVG

Opvolging: De naam van de actie is niet correct, het zou moeten zijn: de projecten Knelpuntendossiers. De psychiatrische ziekenhuizen en Z&G worden er maar zijdelings bij betrokken. De ‘knelpuntendossiers’ zijn jongeren die behoefte hebben aan een gestructureerd aanbod uit Jongerenwelzijn en/of VAPH en die eventueel ook psychische/psychiatrische moeilijkheden hebben. De betrokkenheid van deze ziekenhuizen is dus wel te nuanceren.

VERKOOP VAN KINDEREN, KINDERPROSTITUTIE EN KINDERPORNOGRAFIE

ACTIE: Voor 2010 worden er twee pakketten verspreid in de scholen rond veilig internet en cyberpesten.

Beleidsdomein: Onderwijs en Vorming

Opvolging: Het departement Onderwijs en Vorming zorgde voor de verspreiding van materiaal dat voor scholen door Child Focus en Sensoa over veilig internet en cyberpesten werd ontwikkeld.

Drie educatieve pakketten van Child Focus en Sensoa helpen kinderen en jongeren op een veilige en verantwoorde manier te leren omgaan met het internet. Het lespakket 'Connected' voor het secundair onderwijs gaat dieper in op veilig relationeel en seksueel gedrag online. Met het pakket 'De Juiste Click' maken leerlingen van de derde graad basisonderwijs kennis met de meest voorkomende risico's op het internet en leren ze hoe hiermee om te gaan. De leerkrachten die na het spel nog verder willen werken rond deze thema's, vinden in het lespakket 'Kids in Cyberland' heel wat extra methodieken en werkvormen. Deze materialen zijn gratis via de website van Sensoa en Clicksafe.

Verder werkte Child focus aan een lespakket rond cyberpesten voor de eerste en tweede graad van het secundair onderwijs en een laptop-tattoo voor jongeren. Het lespakket helpt scholen nadenken over een cyberpestbeleid en bevat een aantal methodieken voor leraren. Dit lespakket wil de groepsdruk die kinderen soms motiveert om te zwijgen, omkeren en motiverend werken om anderen te helpen. De laptop-tattoo kleven jongeren op hun laptop. Hij bevat heel kort vier basistips: Stop, Blokkeer, Meld en Praat. Voor meer informatie over het probleem worden de jongeren doorverwezen naar de website van Clicksafe.

1.5. SUBSIDIES 2010

Het decreet van 18 juli 2008 houdende het voeren van een Vlaams jeugd- en kinderrechtenbeleid geeft de subsidies kinderrechten een decretale basis, enerzijds in het kader van de werkings- en projectsubsidies 'participatie en informatie' en anderzijds door de decretale mogelijkheid om een kenniscentrum kinderrechten te subsidiëren. Het decreet is in werking getreden op 1 januari 2009. De jeugd- en kinderrechtenverenigingen dienden op 1 januari 2009 een beleidsnota 2010-2012 in, voor subsidiëring vanaf 2010. 2009 was daarom het laatste jaar waarin nog facultatieve subsidies kinderrechten werden toegekend. De Kinderrechtencoalitie Vlaanderen vzw en de vzw Vormen krijgen op basis van hun beleidsnota's een jaarlijkse subsidie van respectievelijk 120 000 en 80 000 euro voor de periode 2010-2012. Voor de periode 2011-2013 ontvangt het Kenniscentrum Kinderrechten een jaarlijkse subsidie van 200 000 euro. Het totale overzicht van de toegekende subsidies kan geraadpleegd worden op <http://www.sociaalcultureel.be/jeugd/subsidies.aspx>.

2. OPVOLGING VAN DE AANBEVELINGEN VAN HET JAARVERSLAG 2009-10 KINDERRECHTENCOMMISSARIAAT

Het kinderrechtenbeleid moet nog meer een beleidscultuur worden: elke minister die ervan overtuigd is dat zijn of haar beleid duurzaam moet zijn en geen kansen mag fruiken van toekomstige generaties. De kinderrechtencommissaris vertolkt de stem van kinderen als volwaardige dragers van mensenrechten, juist omdat ze minderjarig zijn en geen stemrecht hebben. De coördinerend minister Kinderrechten moet zijn luisterend oor zijn, én de souffleur die zijn collega's hier regelmatig aan herinnert. Aandacht voor kinderrechten betekent dat we kinderen – alle kinderen - vanaf het prilste begin erkennen als mens, als een mens met recht op een menswaardig bestaan.

De kinderrechtencommissaris stelde het jaarverslag 2009/10 van het kinderrechtencommissariaat op 17 november 2010 voor in het Vlaams Parlement. Voor de coördinerend minister kinderrechten en zijn administratie is dit jaarverslag een werkdocument. We maakten een analyse en bezorgde elke minister een overzicht van de 'to do's'. In aanloop van het Vlaams Actieplan Kinderrechten werden de bevindingen van het Kinderrechtencommissariaat meegenomen in de situering en werden acties opgenomen om eraan tegemoet te komen. Zie hiervoor de verwijzingen in de tabel hieronder.

Het jaarverslag 2009/2010 van het kinderrechtencommissariaat toonde aan dat ook in Vlaanderen veel kinderen nog té vaak geconfronteerd met onrecht. In Vlaanderen zijn er geen kindsoldaten en is er quasi geen kinderarbeid meer, maar dat betekent geenszins dat kinderrechten bij ons een luxeprobleem zijn. Op diverse terreinen worden hun rechten verwaarloosd, onder meer in de jeugdhulp, thuis en op school. Vandaar dat we in dit jaarverslag Jeugd- en kinderrechtenbeleid de opvolging ervan binnen de beleidsdomeinen WVG, Armoede en Onderwijs specifiek in de kijker gezet. Heel wat aangehaalde knelpunten van het jaarverslag 2009/10 van het kinderrechtencommissariaat situeren zich immers op deze terreinen. Het jaarverslag van de kinderrechtencommissaris is in de loop van 2011 besproken in de commissies Onderwijs en Welzijn van het Vlaams parlement.

De opvolging van de aandachtspunten in de verschillende beleidsdomeinen loopt verder via het Actieplan Kinderrechten. In de onderstaande tabel werden telkens de operationele doelstellingen van het Vlaams Actieplan vermeld.

Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

Uit het jaarverslag 2009-2010 bleek dat het Centrum voor Geestelijke Gezondheidszorg de hulpvragen niet meer kon verwerken. Bij de hulpverleners speelde een gevoel van machteloosheid. Minister Vandeurzen maakte in 2011 **extra middelen** vrij voor de versterking van de kinder- en jongerenteams binnen deze centra. Er wordt **intersectoraal regionaal overleg** georganiseerd om de problematiek met betrekking tot de "knelpunt dossiers" op te lossen. Er komt **een intersectorale toegangspoort** op 1 januari 2014 om te vermijden dat dossiers tussen twee of meer sectoren valt (en bijgevolg een slechte of geen opvolging krijgt). In de tussenperiode wordt het lopende experiment verlengd.

Er zal werk gemaakt worden van een **differentiëring van het aanbod in de gemeenschapsinstellingen**, met als doel de beschikbare capaciteit in de gemeenschapsinstellingen en federale detentiecentra optimaal in te zetten voor de geschikte doelgroep of het geschikt individu. Dit in het kader van een globale **Federale-Vlaamse beleidsvisie** met betrekking tot jeugdzorg.

Dat jongeren niet weten waar ze terecht kunnen met hun hulpvraag was ook een vaststelling van het kinderrechtencommissariaat. Een betere *wegwijsinformatie* over het hulpaanbod is nodig. Minister Vandeurzen verwijst naar **de bekende en toegankelijke brochures "Jij en ..."** die in 2010 werden geactualiseerd. Deze bevatten informatie voor jongeren en hun ouders die met jeugdhulp in aanraking komen. Bovendien ontwikkelde de **Jo-lijn** (luister- en klachtenlijn van Jongerenwelzijn) nieuwe folders en affiches om hun werking duidelijker te schetsen. Daarnaast wordt de **website** van het agentschap **Jongerenwelzijngebruiksvriendelijker** gemaakt.

Het VIP Jeugd werkt in 2012 aan een **kwaliteitslabel voor jongereninformatie**. De minister ziet hierin een kans om de jongereninformatie die ontwikkeld wordt door de jeugdhulpsectoren te ijken aan de door het VIP Jeugd opgestelde kwaliteitscriteria.

Er wordt gezocht om via **diverse communicatiekanalen** in contact te komen met de Jongerenadviescentra (JAC).

Rond kinderen en jongeren in de bijzondere jeugdzorg bleken ook enkele knelpunten te bestaan. Zo zijn er klachten over het te eng interpreteren van vrijwilligheid van de jeugdhulp. De minister verwijst omtrent dit onderwerp naar **dedienstorder 2011/1 van het agentschap Jongerenwelzijn**. Deze bevat een wijziging aan de omzendbrief (7 maart 2008) inzake bijzondere jeugdbijstand. De rubriek over het instemmen met de hulpverlening van de minderjarige en van de ouders werd gewijzigd om meer hulpzekerheid te creëren. Omtrent de klachten die te maken hebben met dossiers die onredelijk lang onderweg zijn heeft de minister al concrete stappen ondernomen. Er werd een werkbelastingonderzoek uitgevoerd en uit deze studie bleek dat er een aanpassing van het personeelsplan van het agentschap Jongerenwelzijn nodig is. Na overleg werd overeengekomen om een **dynamische werklastnorm** te ontwikkelen (aantal dossiers die een consulent per jaar op kwalitatieve wijze kan verwerken). Eens een voorstel met betrekking tot zo een dynamische werklastnorm wordt aanvaard, kan verwacht worden dat de doorlooptijden van dossiers merkkelijk korter zullen worden. Omtrent jongeren en zelfstandig wonen verwijst minister Vandeurzen naar **het actieplan Jongvolwassenen** dat momenteel volop in uitvoering is.

Bij kinderen en jongeren met een handicap blijkt dat er een ongelijkheid bestaat rond zakgeld. Deze problematiek is gekend bij de minister en zal deze meenemen bij het bespreken van het nieuw (intersectoraal) **decreet pleegzorg** (tegen 2013 zou dit er moeten komen).

De minister verwijst naar Artikel 3 van het besluit van de Vlaamse Regering van 15 december 2000 houdende vrijstelling voor bepaalde categorieën gehandicapte personen van de vervulling van verblijfsduurvoorwaarden om de bijstand te genieten van het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH) ("behartenswaardigheid"). De **verblijfsvoorwaarden** voor minderjarigen zullen in 2011-2012 worden **herzien**. Er zullen geen verblijfsvoorwaarden meer opgelegd worden, zodat deze in ieder geval (indien ze aan de voorwaarden voldoen) recht hebben op bijstand vanwege het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap. Dit om tegemoet te komen aan de gevraagde heldere voorwaarden voor illegale minderjarigen met een handicap voor recht op ondersteuning van het VAPH.

Om in te spelen op de problematiek rond geweldsituaties thuis zal een **meldpunt** opgericht worden waar burgers terecht kunnen met concrete bezorgdheden over geweld op kinderen. Hierbij zal bijzondere aandacht gegeven worden aan een correcte **doorverwijzing** naar de gepaste dienstverlening.

De instellingen voor **schuldbemiddeling** worden **gevormd** om meer aandacht te geven aan kinderen. Er werd bijvoorbeeld een cahier opgemaakt "het kind van de rekening". Er worden vanuit het Vlaams Centrum Schuldbemiddeling ook enkele specifieke vormingsacties opgezet voor kinderen en jongeren. Minister Vandeurzen stelt de bevindingen van het Kinderrechtencommissariaat omtrent minderjarige ouders die onvoldoende op de hoogte zouden zijn van hun rechten als ouders in vraag. Uit onderzoek binnen eigen sector komt het gesteld probleem niet naar boven als knelpunt.

Over kinderarmoede verwijst de minister naar zijn bijdrage aan **het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding**.

Heel wat actiefiches voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin zijn hierin opgenomen.

Het Kinderrechtencommissariaat vraagt om van **kinderopvang** een basisvoorziening te maken. Minister Vandeurzen verwijst naar het voorontwerp van decreet voor de organisatie op de voorschoolse kinderopvang. Dit zou op lange termijn **het aanbod laten toenemen** waardoor voor elke behoefte een beschikbare plaats kan worden aangeboden. Om de zoektocht naar geschikte opvang te vergemakkelijken, worden bovendien lokale loketten kinderopvang opgericht om de zoektocht van gezinnen eenvoudiger te maken.

Armoede

Wegens een onrustwekkend hoog percentage van het aantal geboorten in kansarme gezinnen heeft de Vlaamse Regering een **prioriteit** gemaakt van de aanpak van **kinderarmoede**. De door het Kinderrechtencommissariaat aangegeven knelpunten worden zeker in acht genomen ter oplossing van de verontrustende Vlaamse kinderarmoedecijfers.

De **focus** zal gelegd worden op **de jongste leeftijd** om op deze manier kinderen te behoeden voor de negatieve gevolgen van socio-economische achterstelling. Via deze weg wil de Vlaamse Regering onmiddellijk ook de ouders empoweren en hen versterken in hun rol als ouder om hen op deze manier toe te leiden naar een **duurzame activering**.

Concreet wil minister Lieten volgende maatregelen uitvoeren:

- Gerichte gezinsondersteuning met een brug naar onderwijs en activering
- Empowerment van kinderen en ouders
- Kleuterparticipatie verhogen
- Het ondersteunen van de lokale besturen met het oog op het implementeren van lokale kinderarmoedeplannen, waarbij op integrale wijze werk wordt gemaakt van een sectoroverschrijdende aanpak

Wegens het onrustwekkend hoog percentage kinderarmoede besliste de Vlaamse Regering eveneens werk te maken van een **versnelling** en **verdieping** van het **Vlaams Actieplan Armoedebestrijding** waarbij een aantal prioriteiten werden vooropgesteld. Volgende prioriteiten hebben een meerwaarde met betrekking tot **de situatie van kinderen en jongeren**:

- Versterking en uitbreiding van de wijkgezondheidscentra
- Kostenbeheersing in het secundair onderwijs
- Het bijsturen van kennis van armoede bij opleidingsverstrekkers
- Het realiseren van een Vlaamse vrijetijdkaart
- Het stimuleren van netwerkvorming tussen de verschillende hulpverlenende diensten
- Het opstarten van een armoedetoets
- Het valoriseren van het onderzoek over armoede

De aanbevelingen van het Kinderrechtencommissariaat om **kinderindicatoren** toe te voegen aan de Vlaamse Armoedemonitor (2008) werden ingewilligd. Er kwam een aanvulling op de Vlaamse Armoedemonitor waarbij **de armoedesituatie bij kinderen van 0 tot 17 jaar** in kaart werd gebracht. Deze oefening brengt de ongeveer 160 000 kinderen in Vlaanderen in beeld die onder de Europese armoederisicodrempel zitten.

Onderwijs

Het kinderrechtencommissariaat merkt in zijn jaarverslag 2009-2010 op dat er meer sensibilisering rond **medische zorg op school** nodig is. Specifiek geven zij hierbij het voorbeeld van het toedienen van insuline aan jonge diabetespatiënten op school. Deze kinderen krijgen te maken met verdoken vormen van discriminatie omdat de wetgeving inzake het toedienen van insuline spreekt van een medische handeling. Het departement Onderwijs en Vorming bekijkt samen met onderwijskoepels hoe de richtlijnen over het toedienen medische handelingen kunnen worden verspreid. Onderwijs zal ook in overleg gaan met de federale overheid. Er werden alvast een eerste aantal richtlijnen en praktische tips over medicijnen op school gepubliceerd in een "eerstelijnsdossier" van Klasse.

In het jaarverslag wordt een volledig hoofdstuk gereserveerd voor kinderen en hun **rechten op, in en door onderwijs**. Enkele knelpunten naar boven.

Sommige leerkrachten maken (chronisch) misbruik van hun machtsfunctie. Heel vaak zitten leerlingen en hun ouders met de vraag of het gestelde gedrag de grenzen niet overschrijdt. Indien nodig willen ze deze situatie nog verder aanpakken. De minister verwijst in de eerste plaats naar de **Centra voor Leerlingenbegeleiding** (CLB) waar ze dergelijke situaties weten aan te pakken. Bovendien kunnen leerlingen en hun ouders terecht bij **Steunpunt Ongewenst Gedrag**, dat indien nodig kan tussenkomen om te bemiddelen.

Naar aanleiding van de aanbeveling om in dialoog te treden over de rechten van leerlingen was er een gesprek met het kinderrechtencommissariaat (KRC) en de Vlaamse Scholierenkoepel(VSK) en kondigde de minister aan om te werken aan een **mini-decreet betreffende de rechtspositie van leerlingen**. Dit decreet is zeker niet allesomvattend en moet op korte termijn een aantal belangrijke "ingrepen" doorvoeren zodat de rechtspositie van jongeren ten aanzien van de school duidelijker wordt voor zowel leerling als school.

Het dossier omtrent het hoofddoekenverbod in een school legt momenteel een juridisch traject af. De minister zat evenwel niet stil. De voorbij maanden hadden zijn kabinet en departement **gesprekken** met betrokkenen,

academici en filosofen. Op die manier wil de minister zich voorbereiden om een gepaste insteek te geven na de uitspraak van de Raad van State.

Scholen zijn zich niet altijd ten volle bewust van het feit dat persoonlijke spullen in beslag nemen enkel kan als daartoe een wettelijk kader bestaat. Via verschillende **publicaties** tracht de minister de scholen hierop te wijzen, bijvoorbeeld in de vraagrubriek van Klasse.

Samen met collega minister van Vandeuren, wil minister Smet nagaan welke initiatieven, naast schorsingen of uitsluitingen, er voor jongeren die dreigen uit onderwijs uit de boot te vallen nog kunnen genomen worden.

De Vlaamse Overheid werkt voortdurend aan impulsen om pesten op scholen te bespreken en aan te pakken (een volledig overzicht is te vinden op www.ond.vlaanderen.be/antisociaalgedrag). Daarnaast is er ook een **plan** opgemaakt ter bestrijding van **grensoverschrijdend gedrag op school**. Er wordt ook nagegaan hoe **scholen en CLB nog beter kunnen ondersteund** worden in het voeren van een anti-pestbeleid. Tot slot wordt ook onderzocht of het werken met een **antipestgame** een meerwaarde kan betekenen in Vlaanderen.

Het Ministerie van Onderwijs voerde in 2010 een **campagne** waarin aan ouders en leerlingen werd **verduidelijkt welke taken en opdrachten CLB hebben** en wat dit voor hen betekent. Dit omdat leerlingen soms twijfels hebben over de neutraliteit van het CLB. Bovendien zijn er klachten over de manier waarop informatieoverdracht verloopt vanuit de leerlingenbegeleiding. Klachten over een gebrek aan goede communicatie worden naar aanleiding van afspraken tussen het departement Onderwijs en Vorming en de koepels voor CLB aan het betrokken CLB doorgegeven.

Een werkgroep (met o.a. het departement Onderwijs en Vorming en VCLB) schreef, samen met expert op vlak van beroeps- en ambtsgeheim professor Put (K.U. Leuven), een **nota die meer duidelijkheid moet bieden op het terrein omtrent het concept beroepsgeheim**. Deze nota werd gedragen door de volledige werkgroep. Onder andere het beroepsgeheim van CLB-medewerkers en “vertrouwensleerkachten” (en hun onderlinge afstelling) werd verduidelijkt.

Het reeds vermelde **mini-decreet** inzake de rechtspositie van leerlingen zal de problematiek van het aanvechten van B en C-attesten meenemen. Tevens zal de wijze waarop er aan oriëntering wordt gedaan ook worden meegenomen in het decreet op leerlingenbegeleiding. In afwachting van het decreet werden **afspraken met ouderkoepels** gemaakt zodat ze ouders kunnen ondersteunen in de betwisting van B- en C-attesten.

De maximumfactuur en de dubbele maximumfactuur werden **geëvalueerd**. Bovendien werd er door de drie ouderkoepelverenigingen een **bevraging over de maximumfactuur** basisonderwijs gedaan. Met de evaluatie en de resultaten van de bevraging wil de minister een **actieplan uitwerken** om de maximumfactuur eventueel aan te passen. Bovendien moeten de kosten in het onderwijs teruggedrongen worden via verschillende andere maatregelen:

- Automatische toekenning en bijkomende verhoging van de studietoelagen
- Omkadering en werkingsmiddelen voor kleuteronderwijs herbekijken
- Scholen krijgen extra middelen voor leerlingen die aan de indicatoren van onderwijskansarmoede voldoen
- Planlast voor scholen verminderen

Er zullen **objectieve criteria** worden uitgewerkt om te beoordelen of een kind met een handicap in een school terecht kan. Dit omdat het zomaar weigeren van een persoon met een handicap door scholen niet meer kan na de ratificatie van het VN-Verdrag inzake rechten van personen met een handicap.

Met betrekking tot de problematiek rond de vrije schoolkeuze volgt een **evaluatie van experimenten voor inschrijvingsprocedures** in scholen. Tegen schooljaar 2012-2013 wil de minister een definitief voorstel klaar hebben.

Er werd een **beleidstaskforce** samengeroepen om de aanpak van de lokale capaciteitsproblemen te bespreken. Daarnaast werd er ook een **haalbaarheidsstudie** opgestart die de haalbaarheid van een monitoringsysteem voor capaciteitsproblemen in het leerplichtonderwijs te onderzoeken.

De algemene organisatie behoort tot de bevoegdheid van de inrichtende macht. Daartoe behoort het antwoord geven op kwesties zoals veiligheidsvoorschriften, schoolomheining of afsluiting, speeltuigen, controle op aanwezigheid... Het Ministerie van Onderwijs en Vorming **faciliteert** dit door overleg met onderwijskoepels (vb. preventieadviseurs of inspectie bij klachten). De minister doet geen uitspraken over de manier waarop scholen leerlingen controleren op hun aanwezigheden. Deze moeten wel in lijn liggen met de wet op de privacy.

Omtrent meer aandacht voor relationele en seksuele vorming op school werd **een nieuw handboek** “relationele en seksuele vaardigheden” (RSV) van **Sensoa aangeboden aan de scholen**. In dit boek gaan ze in op diverse contexten van lesgeven in functie van diversiteit van klasgroep, leeftijd, ... De aandacht gaat naar aspecten van seksuele oriëntatie, (trans)gender, socio-culturele achtergrond, ... Met dit nieuwe handboek RSV van Sensoa wordt ook tegemoet gekomen aan het advies van de Vlaamse Scholierenkoepel.

Vanaf het schooljaar 2010-2011 kwam **educatie** betreffende **financiën** aan bod in de **vakoverschrijdende eindtermen**. Heel wat experts ontwikkelden hiervoor de geschikte **lespakketten**.

Wat betreft de samenwerking van scholen met politie wijst het Kinderrechtencommissariaat erop dat schooljuffen geen politievrouwen zijn. De bedoeling is om samen te zorgen voor een veilige schoolomgeving en jeugdcriminaliteit preventief aan te pakken. Er werd aan het Kinderrechtencommissariaat gevraagd naar een standpunt over het MEGA(= Mijn Eigen Goede Antwoord) project om dat mee in de omzendbrief op te nemen. Het standpunt over het MEGA-project kwam al aan bod in parlementaire vragen en luidde dat de ministers van Onderwijs en Volksgezondheid scholen stimuleren tot het voeren van een totaalbeleid inzake drugs. In het drugbeleid zijn er niet alleen educatieve activiteiten, maar worden er ook structurele maatregelen genomen en ook met de jongeren en hun ouders regels vastgelegd en afspraken gemaakt. Bovendien voorziet het drugbeleid in afspraken met andere partners voor begeleiding en doorverwijzing van kinderen en jongeren die problemen ervaren. De opmerking van de kinderrechtencommissaris dat er daar ook rekening moet worden gehouden met inspraak komt in die manier van werken ook aan bod.

Het kinderrechtencommissariaat pleit voor het bevorderen van meer gezonde voeding op school. Dit issue wordt in de huidige regeerperiode behandeld via onder andere **het actieplan voeding en beweging** van de Vlaams Minister Vandeurzen.

Om de instapleeftijd in het onderwijs te verlagen voor jonge kinderen (“kleuterparticipatie”) sloten het Agentschap voor Onderwijsdiensten en het Agentschap Kind en Gezin een **engagementsverklaring** met betrekking tot een betere samenwerking omtrent de wederzijdse acties om kleuterparticipatie te bevorderen. Bovendien wordt het **campagnemateriaal** van sensibiliseringsinspanningen die eerder werden opgestart aangepast, **met extra aandacht voor kansarme ouders**. Bovendien worden de effecten van de invoering van de **toelatingsvoorwaarden** voor het basisonderwijs op de aanwezigheid van de kleuters op een goede manier **opgevolgd**.

Er wordt gewerkt aan **dialogo** tussen gezinnen en school zodat onderwijzend personeel zich beter kan inleven in de armoedecultuur.

OPVOLGINGSTABEL VAN HET JAARVERSLAG 2009/10 VAN DE KINDERRECHTENCOMMISSARIAAT

1. Recht op zorg en hulpverlening

KNELPUNT UIT HET JAARVERSLAG	VERANTWOORDELIJKE MINISTER	TE NEMEN ACTIES	VLAAMS ACTIEPLAN KINDERRECHTEN
Kinderen, jongeren en zorgtekort Wachlijsten: centra geestelijke gezondheidszorg verzuipen in de hulpvragen	Dhr. VANDEURZEN	kinderen hebben recht op gespecialiseerde jeugdhulp een globale beleidsvisie jeugdzorg federaal-Vlaams is nodig	OD 6.1
Kinderen, jongeren en eerstelijnsdiensten Advies en informatie over diensten: aanwijsbare nood aan wegwijsinformatie over het hulpaanbod Geen klachtenprocedure tav eerstelijnsvoorzieningen	Dhr. VANDEURZEN	Kinderen moeten weten waar ze terecht kunnen en waar men recht op heeft, hoe en waar men klachten kan indienen	OD's 2.2, 2.4 &5.4
Kinderen en jongeren in de bijzondere jeugdzorg Vrijwilligheid soms te eng of te eenzijdig: ouders moeten instemmen met hulpverlening Gezinsgericht handelen komt soms in conflict met het belang van het kind Huisbezoeken: privacy gezinnen komt soms in conflict met bescherming kinderen; Gezondheidszorg niet mogelijk zonder toestemming ouders Dossiers onredelijk lang onderweg Complex geheel van regelgeving, soms in conflict Gebrek aan motivering, inspraak, respect, overleg	Dhr. VANDEURZEN	meer pro-actief hulpaanbod in problematische opvoedingssitua-ties Er moet meer inspraak van 'zorgdragers' zijn om maatregel aan te passen visievorming nodig communicatie moet vlotter	OD 3.3
Jongeren en zelfstandig wonen er zijn te weinig sociale steunmaatregelen; - discriminatie in sociale huur,	Mevr.	Regelgeving wordt gescreend en er wordt bekeken waar zorg en dienstverlening beter	

huursubsidie, installatiepremie	VANDEBOSSCHE	kunnen Minderjarige jongeren moeten in aanmerking kunnen komen voor huursubsidie	
<p>Kinderen, jongeren en (geestelijke) gezondheid</p> <p>Rechten van kinderen en jongeren in de gezondheidszorg: soms in conflict bv. Beroepsgeheim tegenover ouderlijk gezag; beperkte bezoeken</p> <p>Jarenlange wachtlijsten voor kinderen en jongeren met een psychiatrisch probleem: te; versnippering in hulpvormen, gebrek aan algemeen beleid</p> <p>Diabetes belemmert recht op onderwijs en verenigingsleven</p>	<p>Dhr. VANDEURZEN</p> <p>Dhr. SMET</p> <p>Dhr. VANDEURZEN</p> <p>Dhr. VANDEURZEN</p> <p>Dhr. SMET</p>	<p>Drempels om zelf naar de dokter te gaan, moeten voor jongeren lager: derdebetalersregeling voor minderjarigen;</p> <p>sensibilisering rond medische zorg op school</p> <p>hulp op maat, omkadering bij thuisopvang (o.a. over hoe omgaan met agressie bij problematische ki/jo)</p> <p>wetgeving inzake toedienen insuline aanpassen;</p> <p>geschoolde medewerker op school; vorming, info, ondersteuning voor leerkrachten</p>	OD's5.4& 6.1
<p>Kinderen en jongeren met een handicap:</p> <p>Bedenkingen bij richtlijnen ouderlijk gezag</p> <p>Ongelijkheid rond zakgeld</p>	Dhr. VANDEURZEN		
<p>Kinderen en jongeren op de vlucht :schrijnend tekort aan opvangplaatsen kwaliteit van de opvang (in lokaal opvanginitiatief, in volwassen centra, in open centra) opsluiting in gesloten centra: België is hiervoor veroordeeld! Meeste illegale minderjarigen met een handicap hebben geen recht op ondersteuning VAPH</p>	<p>FEDERALE BEVOEGDHEID ASIELBELEID</p> <p>Dhr. SMET</p> <p>De heren BOURGEOIS, SMET en VANDEURZEN</p>	<p>onderwijs, zinvolle vrijetijdsbesteding en zorg op maat voor alle kinderen, in alle soorten opvang</p> <p>extra omkadering voor niet-begeleide buitenlandse minderjarigen</p> <p>Duurzame oplossingen nodig</p> <p>goed voorbereide terugkeer</p>	OD 5.9, 5.10, 5.11

	Dhr. VANDEURZEN	aangepaste (thuis)begeleiding + heldere voorwaarden voor recht op ondersteuning VAPH	
--	-----------------	--	--

2. Rechten op, in en door het gezin

KNELPUNT UIT HET JAARVERSLAG	VERANTWOORDELIJKE MINISTER	TE NEMEN ACTIES	VLAAMS ACTIEPLAN KINDERRECHTEN
Opvoeding briefgeheim? Cf. GSM, internet Geweld thuis Gedwongen verhuis	FEDERALE BEVOEGDHEID PRIVACYCOMMISSIE Dhr. VANDEURZEN		OD 4.1
Afstamming gescheiden/natuurlijke ouders die kinderen opeisen	FEDERAAL JUSTITIE		
Scheiding Fundamentele schendingen van kinderrechten: te lange, complexe gerechtelijke procedures Onderhoudsplicht of onderhoudsrecht? Wat als geen alimentatie wordt betaald? Co-ouderschap: conflicten over schoolkeuze, vrijetijdsactiviteiten, aparte slaapkamers, psycho-sociale hulpverlening en medische zorg, Kids-ID, vermogensbeheer...) Verblijfs- en omgangsregeling: niet-naleving of boycot ervan, onvrede erover, mening jongeren zelf) Scheiding en kindermishandeling	FEDERAAL JUSTITIE	Volwaardige rechtsbescherming van kinderen: spreekrecht, eigen rechtsingang, jeugdadvocaten Kinderen en jongeren willen meer gehoord worden en dat er meer met hun mening rekening wordt gehouden. Aandacht voor hebben!	
Familierechtbank : Versnipperde bevoegdheden voor	FEDERAAL JUSTITIE	Nieuwe wetgeving nodig over spreekrecht,	

familiezaken		rechtsingang en jeugdadvocaten Oprichting familierechtbank Goedkeuring richtlijn voor politie en justitie die rechten van minderjarigheden rond informatie, bijstand en participatie respecteert	
Jongeren in gezinnen met schulden	Dhr. VANDEURZEN	Diensten voor schuldbemiddeling moeten aandacht besteden aan positie kinderen in de schuldproblematiek	OD 5.1

3. Rechten op, in en door onderwijs

KNELPUNT UIT HET JAARVERSLAG	VERANTWOORDELIJKE MINISTER	TE NEMEN ACTIES	VLAAMS ACTIEPLAN KINDERRECHTEN
Relatie leerkrachten en leerlingen: Chronisch pestgedrag van leerkracht negatieve machtsposities van leerkrachten	Dhr. SMET		
Formele regels en informele afspraken: wat zijn precies de rechten van leerlingen?	Dhr. SMET	Graag dialoog hierover	OD 4.2
Kan een school de hoofddoek verbieden?	Dhr. SMET	Onderwijs moet respect en verdraagzaamheid voor elkaars cultuur bijbrengen	
Sancties: Iemand aan de schandpaal zetten?Persoonlijke spullen in beslag nemen?Ordemaatregelen, schorsen en uitsluiten: is definitieve verwijdering het juiste antwoord op 'vermoeden van'	Dhr. SMET	Duidelijke communicatie van strafprocedure naar de ouders, recht op verdediging, welomschreven motivering moeten voorzien worden	OD's 3.2, 4.1&5.8

<p>ontoelaatbaar gedrag?Leerlingen hebben geen vorm van verdediging of rechtsbescherming als sanctie in strijd met hun menselijke waardigheid, proportionaliteitsbeginsel, recht op verdediging, op onderwijs...</p>			
<p>Pesten: Geweld onder leerlingen, ouders hebben het gevoel dat scholen niet adequaat reageren</p>	Dhr. SMET	<p>Ondersteuning scholen, ontwikkeling en verspreiding goodpractices nodig</p> <p>Sensibilisering en preventie</p>	OD's 4.1, 4.2&5.8
<p>Leerlingenbegeleiding: aanvaardingsprobleem oriëntering Vertrouwelijk: leerlingen vragen zich af of CLB hun privacy wel respecteert</p>	Dhr. SMET	<p>Duidelijke richtlijnen voor CLB m.b.t. leerlingenbegeleiding;</p> <p>Informatie voor leerlingen over verschil beroepsgeheim - ambtsgeheim</p>	OD 5.6
<p>Schooluitslagen: beroep tegen B-attest</p> <p>Kosteloos onderwijs: kosteloos basisonderwijs: wat als maximumfactuur overschreden?</p> <p>Geïntegreerd onderwijs: buitengewoon onderwijs, inclusief onderwijs: GON-begeleiding: scholen beroepen zich op draagkracht om leerling niet in te schrijven. Inclusief onderwijs blijft dode letter. Recht op onderwijs wordt geschonden.</p> <p>Inschrijvingsrecht: vrije schoolkeuze komt in het gedrang cf. commissie leerlingenrechten Het is vaak moeilijk om een gepaste school te vinden voor leerling die extra zorg nodig heeft</p> <p>Verantwoordelijkheden van scholen, aansprakelijkheid</p>	<p>Dhr. SMET</p> <p>Dhr. SMET</p> <p>Dhr. SMET</p> <p>Dhr. SMET</p> <p>Dhr. SMET</p>	<p>Betere motivering</p> <p>Neutrale beroepscommissie</p> <p>Ouders beter informeren</p> <p>Meer investeringen in inclusief onderwijs?</p> <p>Betere informatie over rechten en</p>	<p>OD 5.7</p> <p>OD 5.6</p> <p>OD 5.6</p>

<p>en algemene organisatie Temperaturen, veiligheidsvoorschriften, schoolomheining of afsluiting, speeltuigen Controles raken aan recht op privacy bv. Vingerafdrukken op school: vingerscan geoorloofd?</p>		<p>plichten van de minderjarigen</p> <p>Zoek alternatieve controlesystemen die privacy niet in gevaar brengen</p>	
--	--	---	--

4. Rechten op, in en door vrije tijd

KNELPUNT UIT HET JAARVERSLAG	VERANTWOORDELIJKE MINISTER	TE NEMEN ACTIES	VLAAMS ACTIEPLAN KINDERRECHTEN
<p>Sport, cultuur, spel en ontspanning: Er is te weinig openbare ruimte om elkaar te ontmoeten, te spelen...</p> <p>Het recht om mee te doen aan activiteiten: mag een vereniging kinderen uitsluiten?</p> <p>Sancties in de jeugdsport: dezelfde disciplinerende als volwassenen, jongeren klagen over gebrek aan inspraak</p> <p>Misbruik van kinderen en jongeren in de sport: geweld en seksueel grensoverschrijdend gedrag</p> <p>Spelende kinderen, opgelet!!</p> <p>Reizen: cf. problematiek van Kids-ID bij vechtscheidingen</p>	<p>De heren SMET, MUYTERS, BOURGEOIS, SMET en Mevr. SCHAUVLIEGE</p> <p>FEDERAAL</p>	<p>Inspraak in het aanbod, en bij beleid rond openbare ruimte</p> <p>Betere informatie over de rechten van kinderen om deel te nemen</p> <p>Werk drempels voetbalcompetitie buitenlandse jongeren weg</p> <p>Geef minderjarigen inspraak in de jeugdsport</p> <p>Toepassing ethische code</p> <p>! geen regelgeving op kindergeluid ! geen Mosquito (aanbeveling Raad van Europa)</p>	<p>OD's 3.3, 4.1 & 6.5</p>
<p>Relaties en seksualiteit: Relaties en ouderlijk gezag: contactverbod; vrijepartnerkeuze</p> <p>Seks en de wet: risico op vervolging? Nood aan correcte, duidelijke en toegankelijke informatie en een wet die experimenteren met seksualiteit voor – 16-jarigen toelaat.</p> <p>Als minderjarigen ouders worden: wat zijn hun rechten?</p>	<p>De heren SMET en VANDEURZEN en FEDERAAL</p>	<p>Experimenteren is nodig voor een gezonde seksuele ontwikkeling.</p> <p>! aandacht voor relationele en seksuele vorming op school ! Een open, actief en veilig beleid rond seksualiteit in de residentiële jeugdhulpvoorzieningen</p>	<p>OD 4.1</p>

Arbeid: Weekendwerk? Te jong? Uitbuiting?	Dhr. MUYTERS en FEDERAAL	Correcte, toegankelijke informatie over kinder- en studentenarbeid	
Media: Kids online: veiligheid internet, bescherming tegen cyberpesten, kinderlokking, sexting Informatie en foto's online? Privacy geschonden door netlogprofiel van derden	Dhr. VANDEURZEN en FEDERAAL	! nood aan media- opvoeding ! Insafe, Europees netwerk voor sensibilisering voor veilig en verantwoord gebruik van GSM en online technologieën	OD 2.5
Jongeren en geldzaken: de jonge consument: geen speciale bescherming van minderjarigen in wet handelspraktijken (geen toestemming van de ouders; schuldenberg door ondertekening onduidelijk contract; verkoop op afstand) Spaargeld: zelfbeschikking? Bescherming? Geldspelletjes nog toegankelijker voor minderjarigen	De heren SMET en VANDEURZEN en FEDERAAL	Controle op speelverbod voor minderjarigen Informatie en sensibilisering nodig	
Mobiliteit en omgeving	Mevr. CREVITS	Inspraak van kinderen en jongeren in mobiliteitsprojecten	

5. Rechten bij politieoptreden en opsluiting

KNELPUNT UIT HET JAARVERSLAG	VERANTWOORDELIJKE MINISTER	TE NEMEN ACTIES	VLAAMS ACTIEPLAN KINDERRECHTEN
Politieoptreden : Verhoor van minderjarigen (vertrouwenspersoon mee?) Aanhouding, opsluiting en handboeien (urenlang in cel, onthutst over politieoptreden,) Geweld en bedreiging door politie	FEDERAAL	Duidelijke richtlijnen oog voor kwetsbaarheid kinderen en jongeren Samenwerking van politie met scholen: inspraak jongeren bij aanpassing omzendbrief	

Bescherming van slachtoffers	FEDERAAL BINNENLANDSE ZAKEN	correcte rechtsgang	
Opsluiting van minderjarigen: Een kluwen van rechtswaarborgen voor jongeren in detentie: een jongere in een gemeenschapsinstelling heeft amper wettelijk geregelde rechtswaarborgen Jeugdgevangenis Tongeren: rechten van jongeren structureel geschonden Snoeien in verplaatsingskosten door videoconferenties (meerwaarde?)	Dhr. VANDEURZEN	Detentie alleen als uiterste maatregel ! controle en waarborgen van rechten van jongeren in detentie ! Een pleidooi voor sterke rechtswaarborgen cf. dossier binnen(ste) buiten	OD 4.1

6. Rechten van kinderen in armoede

KNELPUNT UIT HET JAARVERSLAG	VERANTWOORDELIJKE MINISTER	TE NEMEN ACTIES	VLAAMS ACTIEPLAN KINDERRECHTEN
Kinderen in armoede missen een aantal fundamentele basisrechten: hun protectie-, participatie- en provisierechten zijn niet gegarandeerd. Het armoedeprobleem heeft bij kinderen verschillende dimensies die onderling van elkaar afhankelijk zijn. Materiële armoede leidt tot ondervoeding of tot weinig stimulatie of emotionele steun, wat dan weer de gezondheidszorg en het onderwijs beïnvloedt, wat dan weer gevolgen heeft voor de cognitieve en lichamelijke ontwikkeling.	Mevr. LIETEN en de heren VANDEURZEN en SMET	Versterk gezondheid en toegang tot gezondheidszorg ! gezondheid versterken door geïntegreerd beleid ! gezonde voeding op school bevorderen ! Jonge moeders extra ondersteunen ! wijkgezondheidscentra versterken ! derdebetalersregeling uitbreiden (verhoogt toegang tot eerstelijnsgezondheidszorg) ! hogere tussenkomst voor gespecialiseerde zorg ! OCMW en jeugdhulp moeten drempels verlagen	OD 5.1
	Mevr. VANDENBOSSCHE	Investeer in behoorlijke huisvesting ! geïntegreerde aanpak: verlaag huisvestingskosten ! sociale woningen uitbreiden ! huursubsidie	

		<p>uitbreiden</p> <p>! gezinsgrootte in acht nemen bij noodlevering energie</p> <p>! kwetsbare jongvolwassenen extra ondersteunen inzake huurcontracten</p>	
	De heren SMET en VANDEURZEN	<p>Bestrijd ongelijkheid in en door het onderwijs</p> <p>! voorschoolse stimulering versterken</p> <p>! instapleeftijd verlagen</p> <p>! kleinere klassen</p> <p>! extra financiële ondersteuning</p> <p>! schoolkosten tot een minimum beperken</p> <p>! transparant inschrijvingsgeld</p> <p>! inleven in armoedecultuur</p> <p>! afdwingbaar recht op studiebegeleiding</p>	OD 5.7
	Dhr. VANDEURZEN	<p>Versterk veiligheid en ontwikkelingskansen</p> <p>! problematische leefsituatie ondersteunen</p>	
	De heren SMET/- en VANDEURZEN en FEDERAAL	<p>Herverdeel voor een menswaardige levensstandaard</p> <p>! herverdeling op de politieke agenda</p> <p>! Verhoog de minimumuitkeringen</p> <p>! versterk de hulp bij niet-betaling van alimentatie</p> <p>! schulden aanpakken – financiële educatie</p> <p>! maak van kinderopvang een basisvoorziening</p>	OD 5.3
	Dhr. SMET	<p>Stimuleer participatie</p> <p>! waar kan ik terecht voor...?</p> <p>! Laat kinderen aan het woord</p> <p>! structurele erkenning van jeugdwerk voor maatschappelijk</p>	OD 3.3

		kwetsbaren ! veranker jeugdwerk ! versterk toegankelijkheid en mobiliteit	
	De heren SMET/- en PEETERS en Mevr. LIETEN	Monitoring en verantwoording ! nood aan kindindicatoren ! kinderarmoedebarmometer	OD's 1.7, 1.8 & 1.9

Het voorliggend jaarverslag bevat geen beleidsconclusies, beleidsaanbevelingen of nieuwe doelstellingen voor de toekomst. Daarvoor kan verwezen naar de het Vlaams Actieplan Kinderrechten 2011-2014 dat op 15 juli 2011 door de Vlaamse Regering werd goedgekeurd. Eind 2012 mag u een tussentijds verslag over de opvolging van het Vlaams Jeugdbeleidsplan 2010-2014 en het Vlaams Actieplan Kinderrechten 2011-2014 verwacht worden.

"Giving children a voice is a cornerstone of the Convention of the Rights of the Child. "

Carol Bellamy, UNICEF